

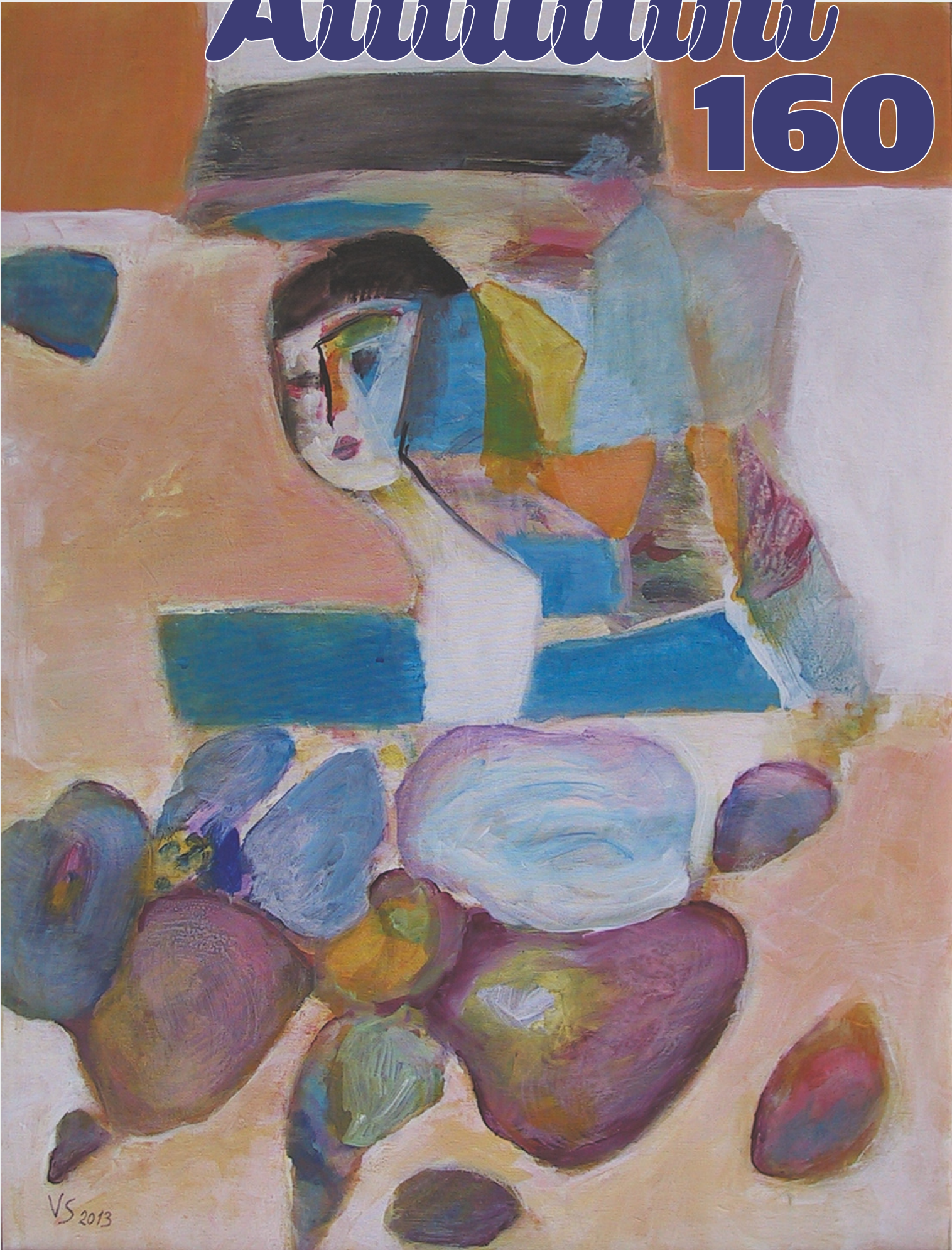
PRIMĂRIA
MUNICIPIULUI
PLOIEȘTI
CONSILIUL LOCAL PLOIEȘTI

CASA DE CULTURĂ
"TON LUCA CARAGIALE"
A MUNICIPIULUI PLOIEȘTI

Atitudini

160

VS 2013

Când pleacă un visător

de Gelu Nicolae Ionescu

In memoriam Laura Opariuc

Azi, 22 iulie 2020, dacă îți întrebi semenii ce părere au despre visători, e foarte posibil să primești răspunsuri din care să reiasă că a fi visător nu înseamnă prea mult, ba chiar să auzi remarci ușoare sau grele, pline fie de ironie-balsam, fie de ironie-șmirghel.

Ironia-acid, însă, pentru cei ce tratează visătorii cu un soi de superioritate..., cu aroganță, cu neînțelegere, rezultă din a următorul adevăr: **a fi visător înseamnă, de fapt, totul!**

Am pus mereu ironiile la adresa visătorilor pe seama neînțelegerii de către unii semenii a sensurilor profunde ale existenței noastre pe acest pământ.

Nimic nou, însă...

„Între timp, s-a întâmplat doar timpul”, răspundea Nichita Stănescu, într-un interviu acordat unui alt mare poet, Ion Stratan, când a fost întrebat ce se mai întâmplase în timpul în care nu au mai vorbit.

Iată cum scria Mihai Eminescu în anul 1874 (acum 146 de ani!), la vârsta de 24 de ani:

„Sfărmași tot ce arată mândrie și avere,
O! dezbrăcați viața de haina-i de granit,
De purpură, de aur, de lacrimi, de urât –
Să fie un vis numai, să fie o părere,
Ce fără de patimi trece în timpul nesfârșit”

Desigur, cunoașteți poemul. E „Împărat și proletar”. Redau și strofa finală:

„Când știi că visu-acesta cu moarte se sfârșește,

Că-n urmă-ți rămân toate astfel cum sunt, de dregi

Oricât ai drege-n lume - atunci te obosește
Eterna alergare... și-un gând te-ademeneste:
Că vis al morții-eterne e viața lumii-ntregi.”

Visătorul este, după toate aparențele, proletarul „necalificat” în „meseria marilor adevăruri”, în „meseria pragmatismului”, în „meseria pasiunii pentru glorie, pentru averi infinite, pentru putere infinită”...

De aceea, el „are nevoie” de împărați „isteți”, deținători ai „adevărurilor absolute” ca să îl „conducă” pe drumul vieții și să-i arate „ce e bine”.

Scriu aceste rânduri revoltat de felul în care sunt tratați, în timpul vieții, și atunci când pleacă de lângă noi, visătorii, artiștii care scriu din dragoste de frumos, din dorința uluitor de frumoasă de a le dăruii semenilor din sufletul lor.

Recent, a mai plecat un visător: Laura Opariuc, colega noastră de cenaclu.

Revăd, acum, când scriu aceste rânduri, chipul ei, îmi amintesc cum venea la ședințele de cenaclu, cum pleca, cum asculta, cum citea, cum zâmbea și se bucura de întâlnirile noastre literare.

E trist, spunea Ion Stratan, să n-ai cui dăruii o carte... Îmi amintesc „vorba” asta, oarecum forțat, pentru că azi din ce în ce mai puțini oameni vor cărțile, le citesc, le iubesc...

Din păcate, mulți dintre semenii noștri au uitat să se bucure de visători, sau nu au învățat niciodată.

Nu vreau să îmi imaginez o lume din care nu vor mai face parte visătorii! Ar fi așa de urâtă, de meschină, de plictisitoare, lipsită cu desăvârșire de farmec!

Odihnă lină, în lumină, Laurei Opariuc!

A fost un visător tare frumos!

DESPRE NOI:

Publicație editată de: Primăria Municipiului Ploiești și Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești

Fondator principal și redactor

coordonator: Gelu Nicolae Ionescu

Cofondator: Ion Stratan

Redacția: Constantin Dobrescu, Traian D. Lazăr, Ion Bălu, Gabriela Teodorescu, Mădălina Paula Ștefan, Iulia Dragomir, Ion Șt. Baicu, Elena Trifan, Constantin Marin

Adresa: Piața Eroilor nr. 1A, Ploiești

e-mail: gelunionescu@yahoo.com
revistaculturala@casadecultura.ro

tel./fax: 0244/578 148
0725 893 134

ISSN: 1584 - 0832

Coperta 1:
Valeriu SCĂRLĂTESCU -
Calcedonia și ambră, acrilic/pânză

Layout & DTP: M.D.

Responsabilitatea morală și juridică asupra afirmațiilor făcute revine autorilor.

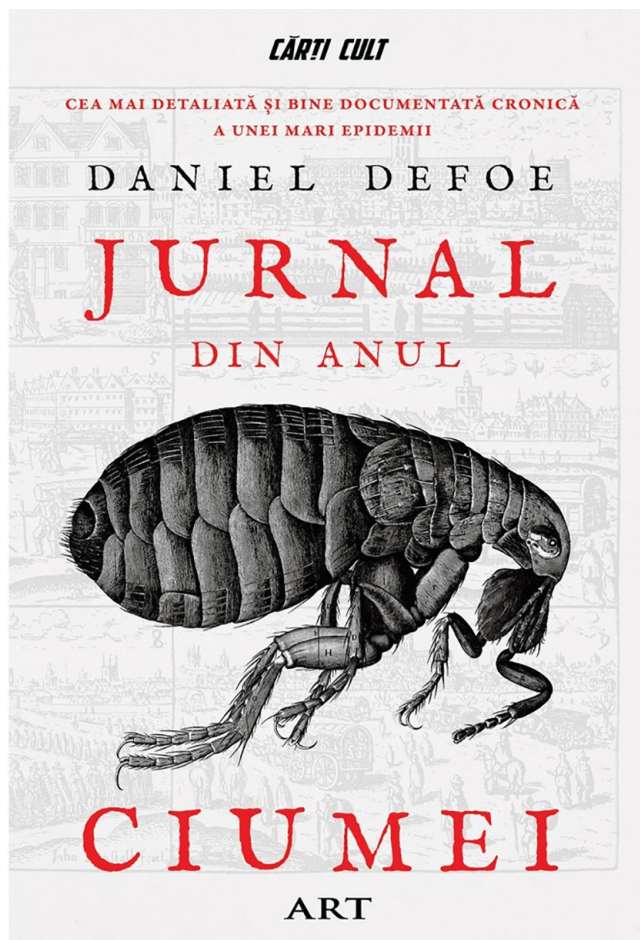
Tipărire: S.C. Seladocom S.R.L., Brăila

Jurnal din anul ciumei

de Eugen Simion

Un caz de fals jurnal este *Jurnal din anul ciumei* de Daniel Defoe, publicat în 1722 și scris, după toată probabilitatea, cam tot atunci. Și, totuși, jurnalul se referă la molima care a devastat Londra în 1665, dată când autorul nu avea decât cinci ani. Nu-i posibil ca el să fi ținut un jurnal la această vârstă și să umple jurnalul, cum pretinde la un moment dat, „cu bizarele descrieri zilnice ale nălucilor oamenilor”. Cine citește cu atenție acest extraordinar document observă că autorul, care se identifică mereu cu naratorul, își construiește, în fapt, o falsă identitate și în câteva rânduri, se contrazice. Iată ce scrie el la un moment dat: „În aceste răstimpuri citeam cărți și notam în jurnalul meu tot ce mi se întâmplase zi cu zi.” Ceva mai înainte, naratorul precizase însă că faptele s-au petrecut în alt timp decât acela când își notează zilnic impresiile: „Dar să mă întorc la întâmplările pe care mi le aduc aminte din timpul molimei (s.n.)...”

Mai este un element care pune în discuție identitatea dintre autor și narator, și anume: Defoe atribuie jurnalul unui negustor șelar, H.F, nu altul, zic interpreții prozatorului, decât unchiul său, Henry Foe, șelar din parohia Aldgate. Aceasta a putut cunoaște, într-adevăr, ciuma din 1660, dar că a ținut în aceste vremuri crâncene un jurnal în care să noteze faptele „așa cum s-au întâmplat” nu este deloc sigur. Mai sigur e că Daniel Defoe s-a folosit de amintirile șelarului și ale altor cunoștințe, după cum (de data aceasta în mod cert) a recurs la documente de epocă (între ele Buletinele mortuare, din care citează mereu, și Loimologiile și Loimografiile scrise de învățații din secolul al XVII-lea) pentru a reconstitui scenariul molimei. Este, în această situație, *Jurnalul din anul ciumei* o opera, o ficțiune bazată pe trucul manuscrisului găsit? Operă de ficțiune, în sensul propriu al noțiunii, *Jurnalul* lui Defoe nu este pentru că îi lipsesc multe din elementele unei narațiuni de acest fel. Nu-i nici o carte de memorii pentru că autorul vorbește de lucruri pe care nu le-a cunoscut direct. Asigurările pe care le dă, din loc în loc, cititorului că „mi-a fost dat să văd multe grozăvii din astea” și că Memorandum-ul său „înregistrează numai faptele, și acestea așa s-au întâmplat”, pot fi luate ca simple figuri retorice. Și mai este ceva ce stârnește îndoială în autenticitatea jurnalului: discrepanța dintre

știința naratorului și condiția lui normală de existență. H.F. este, cum spune chiar el în primele pagini ale confesiunii, un onorabil șelar din City, invidios onest, curajos, priceput în profesiunea sa. Cu toate acestea, el are idei care-l depășesc condiția și vorbește ca un om cu multă știință de carte și are o filozofie de viață peste posibilitățile sale intelectuale. Naratorul vorbește, e limpede, în numele autorului și-l împrumută toate ideile. Pactul: autor-narator = personaj, propriu unei scrieri autobiografice, este încălcat. Naratorul (personajul) își ia, astfel, libertăți pe care jurnalul obișnuit nu i le îngăduie. Nefiind, propriu-zis, nici opera de imaginație, nici scriere autobiografică, *Jurnalul din anul ciumei* este o opera între genuri, apropiată de document și totuși evadând mereu în ficțiune. Personajul ei real este ciuma sau, mai bine zis, comportamentul omului în timpul unei mari calamități. Cartea este, sub acest aspect, cutremurătoare. Felul în care omul se desprinde cu spaima și se instalează în spaimă este o temă care anunță romanul modern.

Omul cu cel mai mult umor din câți am cunoscut vreodată

de Alex Ștefănescu

În studenție, eu și George Arion am fost buni prieteni și am dus o viață boemă în doi (de fapt, în patru, pentru că de obicei luam cu noi și câte două fete; de unde le luam? din fondul național de fete). Ne plimbam, mergeam la spectacole, stăteam cu câte o vodcă în față la „Cireșica” și, mai ales, făceam beții de răs. Râdeam până la uitarea de noi înșine și ni se părea că suntem nemuritori. Citeam foarte mult și scriam cu înfrigurare amândoi, dar asta este altă poveste.

Odată, la George acasă, în locuința lui de la ultimul etaj al unui bloc cu opt etaje de pe Calea Griviței, ascultam, așezat într-un fotoliu, poezii de ale lui citite cu glas tare de el însuși. Absorbit de frumusețea versurilor, mă uitam neatent la lucrurile din cameră. Deodată, am tresărit. Pe un perete, erau urme de pași care urcau spre tavan. Am devenit atent și am constatat că urmele continuau pe tavan și coborau pe peretele opus până la dușumea. M-am uitat neliniștit la George: cu ce se îndelenicea oare prietenul meu noaptea? ce puteri misterioase avea?

El a izbucnit în răs și atunci mi-am dat seama că-mi făcuse (din nou) o farsă. Bietul de el! Presupun că nu-i fusese deloc ușor să deseneze toate acele urme, suit pe scaune și pe mese.

...Sau urmele – mă întreb acum – erau chiar ale pașilor lui?!

*

Tot pe vremea aceea, am asistat la un dialog între George Arion și o ușă de autobuz. N-a fost o fantezie a prietenului meu, ci una a hazardului. Lucrurile s-au petrecut astfel:

Ușile autobuzului cu care călătoream amândoi se deschideau și se închideau, la comanda șoferului, cu ajutorul unui dispozitiv pneumatic. Din cauza unui racord neetanș pe undeva se pierdea aer și la fiecare oprire și plecare a autobuzului se auzea un șuierat-pleascăit-gâjâit curios, ceva de genul:

- Pâșș-t-ssc-psa-psa-șâc!
- Șmâș-șmâș-ceap-ș-tâca-pas!

La un moment dat, printr-un joc al hazardului, care nu se repetă, probabil, decât la o mie de ani, s-a realizat următoarea combinație de sunete:

- Hcât-e-cea-sssul?

Întrebarea părea rostită în șoaptă, pe un ton conspirativ, de un individ profund îngrijorat, din spatele nostru.

George Arion, amabil și prompt, s-a uitat la ceas și a răspuns:

- Zece și jumătate.

Dar în clipa imediat următoare, căutându-l cu privirea pe cel ce-i adresase întrebarea, a descoperit că în locul respectiv nu era absolut nimeni. Uimit, s-a uitat atunci întrebător la mine, iar eu i-am confirmat ceea ce i se părea incredibil:

– Nu e absolut nimeni. Ai vorbit cu o ușă de autobuz.

Nu i-am mai spus, ca să nu-l enervez prea tare, că dacă mai așteaptă o mie de ani ar putea să audă și un „Mul-țu-messsc!”

*

În perioada când abia o curtam pe Domnița (colegă de facultate cu noi), l-am rugat pe George să se dea drept cerșetor la colțul Universității (de la intersecția străzilor Academiei și Edgar Quinet). El s-a executat, deghizându-se și strâmbându-se ca o căzătură de om și rugându-i pe trecători cu o voce lugubru-gâjâită:

– Fie-vă milă de un biet nenorocit, dați-mi și mie doi lei să-mi cumpăr o pâine.

Trecând cu Domnița pe acolo am scos magnanim din buzunarul de la piept două sute de lei (bani mei de cheltuială pentru o lună) și i-i-am dat. Planul meu era ca prin acest gest să o impresionez pe Domnița, urmând ca ulterior George să-mi restituie banii. Rezultatul a fost un eșec lamentabil. Domnița n-a apreciat generozitatea mea, socotind-o nesăbuiță. Iar George nu mi-a mai dat banii înapoi (nici până în ziua de azi), pretinzând că i-a câștigat în mod cinstit.

Mi-a mai și dăruit, cinic, o broșură scrisă și confecționată de el, într-un singur exemplar, *Cum să cerșim* de V. Țandură. Este drept că și eu i-am compus atunci un poem, *La mormântul lui Arion Pumnul*, dar asta nu m-a consolat.

*

Au mai fost și alte întâmplări, numeroase. Aflându-mă odată cu George și cu două fete la o cabană, în munți, m-am sculat într-o dimineață foarte devreme, când ceilalți trei dormeau și am scris cu litere mari, de peste doi metri, pe zăpada de pe un versant, „Arion prostul”. Am muncit, ca să sap aceste cuvinte, ore întregi, folosindu-mă de o mică lopată de război germană. Am așteptat apoi cu emoție ca tovarășii mei de călătorie să se trezească și să-mi vadă opera. George a ieșit primul din cabană, căscând și, într-o singură secundă, a dărâmat, cu o replică, ceea ce eu realizasem în câteva ore de muncă grea:

– Îți mulțumesc că ne-ai semnat pe amândoi.

Dar mă opresc aici. Cert este că ne lega o

prietenie foarte strânsă și că, după terminarea facultății, când eu am ajuns cu Domnița la o școală generală dintr-un sat din nordul Moldovei, la aproape cinci sute de kilometri de București, mi-era dor de el. Nu exista însă nici o șansă să ne vedem. George rămăsese în București, la *Revista bibliotecilor*, și îmi închipuiam că treptat-

treptat mă va uita, absorbit de noua lui viață. Iar eu, la rândul meu, eram prins, ca într-o capcană, în condiția de profesor de țară și nu mă puteam duce la București.

Iată însă că George s-a gândit să-mi facă o surpriză și, la volanul mașinii recent primite în dar de la părinți, conducând o zi întreagă, a venit să mă viziteze. Nu mă anunțase, n-ar fi fost în stilul lui. S-a nimerit ca tocmai atunci eu să mă aflu în curtea casei țărănești (în care stăteam cu chirie, cu Domnița) și să tai lemne. Lemnele, de curând aduse din pădure și debitate cu drujba, se aflau lângă poartă. Eu luam câte o bucată, o așezam pe un butuc uriaș, și, ridicând toporul deasupra capului, izbeam năpraznic și o despicam dintr-o lovitură.

Momentul este de neuitat (păcat că nu a făcut nimeni atunci o fotografie). Am ridicat toporul, ținându-l cu amândouă mâinile, deasupra capului, iar în clipa aceea pe poartă a intrat George. El s-a speriat groaznic, dar într-o sceundă și-a venit în fire și m-a întrebat:

– Cu ce am greșit?

*

După cutremurul din 1977 am locuit câțiva ani într-o garsonieră de pe Calea Victoriei, ai cărei locatari o părăsiseră speriați de șubrezenia clădirii. Căsătorit de șapte ani, intrasem bine în rolul de soț. Într-o zi, ca ajutor al Domniței, care făcea curățenie generală, scuturam pe fereastră o pătură. Nu prea era frumos din partea mea, din pătură ieșea un nor de praf, care urma să se depună pe capetele trecătorilor, dar nu aveam altă soluție (nici aspirator încă nu ne cumpăraserăm). Deodată, chiar pe trotuarul de sub fereastra mea (aflată la etajul doi) și-a făcut apariția George Arion, însoțit de două blonde superbe. S-a bucurat văzându-mă și mi-a explicat, prin semne, că una din ele e pentru mine.

– Hai, vino cu noi!

George încă nu era căsătorit. Ducea de unul singur (nu chiar singur, după cum s-a văzut) viața boemă căreia îi fuseserăm amândoi devotați în facultate. Eu îmi iubeam foarte mult soția (sper că și ea va citi aceste rânduri), dar la chemarea lui George am simțit o nostalgie fără margini. Mintea îmi lucra rapid, căutând un pretext pentru a pleca urgent de acasă.

Aplecat astfel, peste pervaz, cu pătura în mâini, răvășit sufletește de amintirea anilor de studenție, m-am speriat groaznic când am auzit de undeva, din spate, vocea Domniței:

– Cu cine vorbești?

Atât de tare m-am speriat, încât am scăpat din mâini pătura, care a trecut în zbor planat peste Calea Victoriei și a aterizat la picioarele unei doamne în vârstă de pe celălalt trotuar.

Domnița a aplecat și ea capul peste pervaz, ca să vadă cu cine vorbesc. George a salutat-o cu căldură, prefăcându-se că nu e împreună cu cele două blonde, și a întrebat-o mios:

– Pot să te ajut și eu cu ceva la curățenie?

*

George Arion este omul cu cel mai mult umor din câți am cunoscut vreodată. În timpul studenției noastre, la un seminar de socialism științific, la care se vorbea în mod repetat de „general” și „particular”, a propus un referat cu titlul „General și particular în gândirea generalilor și particularilor”. Altădată, vizitând împreună cu mine Cimitirul Bellu și ajungând în fața cavoului lui Ion Barbu (cunoscut – explic asta pentru neinițiați – ca autorul unor versuri greu de înțeles), mi-a spus: „Niciodată nu a fost Ion Barbu mai criptic!”

Și eu am făcut cândva o remarcă ironică, în Parcul Herăstrău, având bustul lui Maxim Gorki în față: „Aici se va afla peste o sută de ani și statuia ta: Maxim Gorki și Minim Arion.”

Dar George m-a învins prin K.O. compunându-mi o epigramă:

„În viața lui terestră nu este taciturn,
Din contra, e volubil, isteț și sprintenel,
El tuturora pare că-i tras ca prin inel.
O scurtă completare – inelul lui Saturn.”

*

George Arion a călătorit, la un moment dat, în același avion cu Ion Iliescu (pe care îl critica nemilos în rubrica sa cu un titlu foarte inspirat, din *Flacăra: Viața sub un președinte de regat*). Acolo, în avion, la mii de kilometri înălțime, i-a dat lui Ion Iliescu o carte cu următoarea dedicație: „D-lui Ion Iliescu, în singura împrejurare în care n-aș striga pentru nimic în lume «Jos Iliescu!»”.

GALERIA MARILOR EPIGRAMIȘTI

de Constantin Tudorache

Notă redacțională:

Înterupem medalionul „Galeria Marilor Epigramașiști - Ion Grigore”, al colaboratorului nostru Constantin Tudorache.

În numerele viitoare, revista Atitudini va publica epigrame, din creația profesorului-emerit Ion Grigore, trimise de nepoata sa, care îi moștenește și drepturile de autor.

Continuăm seria Galeria Marilor Epigramașiști, cu alt autor: **Victor Macarevici**

VICTOR MACAREVICI

(1924-2014)

Epigramistul Victor Macarevici s-a născut la Chirutnea-Cahul (Republica Moldova). A fost profesor de muzică. Membru a Clubului epigramașiștilor *Cincinat Pavelescu* și membru fondator al Uniunii Epigramașiștilor din România. Victor Macarevici a apărut în peste 35 volume colective de epigrame și în 10 antologii. A tipărit următoarele volume personale:

- *Epigrame cu... cântec*, 1983;
- *Prefer surâsul*, 1999;
- *Arc peste timp*, 2001;
- *Dincolo de un surâs*, 2003;
- *Pe urmele unui surâs*, 2004;

A mai participat, în colaborare, la editarea următoarelor cărți de umor și epigramă:

- *Epigrame cu și despre femei*, 1999;
- *Cele mai frumoase epigrame*, 2002;
- *Aspecte sociale în epigrama și cugetarea românească*, 2003-culegere;
- *Istoria socială a României în anecdote, locuțiuni, epigrame și cugetări*, 2003;
- *Cu epigrama trecem Prutul*, 2006.

Într-o recenzie la o culegere de epigrame a clubului *Cincinat Pavelescu*, academicianul Șerban Cioculescu scria: ”Victor Macarevici are umor, fantezie și o trăsătură vioaie de condei, fără să apese. Aș spune că scrie cu o peniță aeriană, care lasă incizii adânci ca diamantul”.

Pe pagina de gardă a volumului *Epigrame cu cântec*, Mircea Trifu i-a dedicat următorul catren:

În loc de prefață

Profesorului de muzică

Victor Macarevici,

autorul volumului

„Epigrame cu cântec”:

În poante cântecul se zbate

Să sune fără poticneală,

Dar cititorii, din păcate,

N-au toți ureche muzicală.

Din creația lui Victor Macarevici am selecționat următoarele epigrame, pentru cititorii revistei *Atitudini*.

Celor ce contestă actualitatea lui Eminescu

*E steaua care n-a apus
Și-n ciuda minților șirete
Luceafărul rămâne sus -
În timp ce plouă cu comete !*

*

Epigrama

*Doar patru versuri puse-n rimă
Dar, totodată, și misterul
Ce m-a tăiat și de la primă
Și m-a făcut să-mi cer transferul.*

*

Despre epigramele mele

*Prea mult stătură-n edituri,
Dar cum există echitate
S-au tipărit, aproape toate.
(E drept sub alte semnături).*

*

La medic

*După eforturi dificile
Când se-apucă să-l ciocănească,
Pentru-o scutire de trei zile
Găsi o tuse măgărească.*

*

Pe o bancă la șosea

*În viață, pentru prima dată,
Oftă adânc frumoasa fată,
Băiatul o strângea ușor,
Pantofu-n schimb... îngrozitor!*

*

În pragul transplantului

*Femei ce toată viața v-am iubit
Iertându-vă greșeala și minciuna,
Aduceți de urgență numai una
Din inimile ce v-am dăruit!*

*

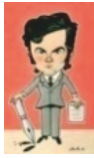
Unei frumoase

*După ce-o privi mai bine,
Chiar și dracul a strigat:
Fuși de-aici, nu ți-e rușine,
Vrei să intru în păcat !*

*

Uneia, cam sumar îmbrăcată

*Zise-un bătrânel, de treabă,
Când văzu cum e: "Măi drace!
Asta a plecat în grabă,
Și-a uitat să se îmbrace !"*

Autorul văzut de Al. Clenciu

Răsfoiri și comentarii

Epigrame în perechi, multe noi puține vechi (II)

de Constantin Tudorache

O interesantă temă, în viziunea a doi mari epigramiști. Citim la Radu D. Rosetti acest catren-madrigal, intitulat „Gropița”:

*Ce m-a făcut să-i cer șuvița,
Cuprins de-al patimei extaz,
N-a fost nimic, decât gropița
Din îngerescul ei obraz.*

Iată ce madrigal a adresat „Soției”, la vârsta a treia, profesorul-emerit Ion Grigore:

*În riduri care ți s-au scris pe față,
Citesc duios întreaga noastră viață
Și o privesc cu-același sfânt extaz
Că n-au ascuns gropița din obraz.*

*

O definiție a „Ploconului” formulată de economistul Ștefan Tropcea.

*Moștenit din vechea eră,
E un dar; ce umilește
Și pe cel care-l oferă
Și pe cel care-l primește.*

Pe aceeași temă să lecturăm, de la ofițerul naval Vasile Panaitescu, epigrama intitulată „Unui profesor”:

*Virtuți deosebite n-are,
Dar toți cei ce l-au vizitat
Susțin că-i gazdă primitoare:
Niciun plocon n-a refuzat.*

Revenim la Ștefan Tropcea, să citim și această „Păreră”:

*După unele ecouri
Și păreri carierești,
Trebuie să dai cadouri
Până-ajungi să le primești.*

*

Trei epigrame despre „batista pe țambal”. Începem cu „Jurnalisticul ideal”, epigramă scrisă de subsemnatul:

*În presa noastră, diversionistă,
Ești astăzi jurnalisticul ideal,
Când știi să scoți șopârle din batistă
Și când să pui batista pe țambal.*

Să citim și această „Interpretare diferită”, scrisă de buzoianul Florin Rotaru:

*Ne-am hârjoniț împinși de necuratul
Și-avem acum un diferend banal:
Ea vrea să „trâmbețeze” în tot satul,
Eu vreau să pun batista pe țambal.*

Mai redau o epigramă, personală, scrisă la festivalul de la Bușteni, în 2010, pe tema „Madrigaluri”, intitulată „Reformistul”:

*Deprins a naviga, prin tulburi valuri,
Distinsul marinar stă azi pe mal,
Înconjurat de false madrigaluri
Și de batiste puse pe țambal.*

*

Femeia, ca o redută, descrisă de epigramiști. Începem cu o epigramă de Viorica Găinariu:

*Femeia este ca reduta,
Doar cei „viteji” o pot avea,
Când crezi c-ai terminat disputa,
O și ocupă-altcineva.*

Iată cum definește femeia epigramistul basarabean Gheorghe Bălici:

*Nu are porți, nici ziduri ferecate,
Sub cerul înstelat, curgând spre rai,
Dar este totuși singura cetate,
Pe care-o cucerești și te predai...*

Un alt epigramist, Grigore Nedelcu, vede astfel „Idealul femeilor”:

*Cu vorbe dulci, meșteșugite,
Simțim în jur bărbații, roată;
Ne place să fim cucerite,
Învinse, însă, niciodată.*

Să lecturăm și „Reversul strategiei”, de Olimpiu Radu:

*Ani de zile-a-nlănțuit-o
Cu amoru-i de holtei,
În sfârșit, a cucerit-o
Și de-atunci e robul ei.*

*

Supun lecturii această „Fantezie”, din creația profesorului de istorie Dumitru Botar, din Caracal:

*Blondă, caldă, fascinantă,
Toată numai apă vie.
Are stofă de amantă
Și pretenții de soție.*

Conectez aici o epigramă, intitulată „Fostei amante”, scrisă de subsemnatul, pentru un concurs cu tema „Mimoza”:

*Mi-amintesc, văzând-o-n poză,
Că mulți ani mi-a stat în coastă,
Cu fasoane de mimoză
Și pretenții de nevastă.*

*

O epigramă scrisă de Liviu Ichim, pe tema tenisului, intitulată „Horia Tecău, către Maria Șarapova”:

*La dublu-mixt, când ne-ntâlnim,
Pe iarbă, zgură sau pe prund,
Te bat în stilul tău șovin
Lipit pe linia de fund.*

Rămânem în domeniu, „c-așa e-n tenis”, și prezint o epigramă personală, scrisă pe vremea când era lider mondial Ilie Năstase. Epigrama se intitulează „Vecinii”:

*Întâi, copiii s-au bătut,
Mai, mai să-și rupă dinții,
Și-ndată-apoi au început
Un „Dublu-mixt”... părinții!*

AFORISME (II)

de Nicolae Mares

- Dacă pintenul călărețului lipsește, calul nu se mai grăbește.
- A nu îndrăzni înseamnă a bălți.
- Frica îngheață vâna.
- Suferința înțelepțește, răsfățul prea mare prosteste.
- Prea multă putere generează multă durere.
- Neliniștea și umbletul întărește cugetul.
- Ca o piatră rară e curajul.
- Impostura nu știe ce-i măsura.
- Unora, nici buncărele nu le mai salvează viața; cel detestat ajunge la cheremul celor cu mâna pe trăgaci.
- Nu-l lovi cu mașina pe cel care ți-a furat bicicleta. Așa n-o vei recupera.
- Onorurile la plebe date, n-au avut și n-au nici o însemnătate.
- Când mă uit la zicerile și faptele „liderilor” noștri, din inimă vă sfătuiesc să nu-i urmați, nici în ce zic și nici în ceea ce ei fac.
- Memorizând fapte banale, vă scufundați în uitare.
- Oamenii fost-au muguri cândva./ Toți./Cu ei petrecutu-s-a./Numai ceea ce a vrut Pronia.
- Doar N e a m u l rămâne veșnic. Liderii fost-au și rămân vremelnici: de la alegeri la alegeri.
- Îmbătrânită, prostia-i tot mai inflexibilă.

SCUTIȚI-NE DE DEMONSTRAȚII!

**EPARGNEZ-NOUS LES
DEMONSTRATIONS!** (II)*de* Didier Nordon**I. Descurajări
Découragements**

- Condiția umană. „Normal” și „anormal” sunt două moduri de a spune „îngrozitor”.
- *Condition humaine.* „Normal” et „anormal” sont deux façons de dire „effrayant”.
- Nu merită să fie numit „bun” decât acel ceva de care poți abuza.
- *Ne mérite le nom de „bonne chose” que ce dont on peut abuser.*
- A gândi ca un naufragiat : să te agăți de tot ceea ce te poate clarifica, indiferent de unde vine.
- *Penser comme un naufragé : se raccrocher à tout ce qui peut éclairer, d'où que ça vient.*
- Câte miliarde de oameni se vor mai înghesui în megalopolisuri înainte ca ideea de urbanism să-și piardă orice nuanță atrăgătoare ?
- *Combien de milliards d'humains entassés dans des mégapoles avant que l'idée d'urbanité se dépouille de toute nuance aimable ?*

GHEORGHE ȚIȚEICA (2)

(1873-1939)

de Elena Dobrescu

Ca matematician ia parte la conducerea *Gazetei* matematice pe care alături de câțiva prieteni ingineri, o aduce la o mare stare de înflorire.

Societatea de Științe cu toate secțiunile sale lânzează în apatia generală; se poate spune că de la venirea lui Țițeica, secțiunea matematică a căpătat un suflu de viață care susține după aceea o activitate însemnătată.

Împreună cu *G. Longinescu* înființează, în anul 1895, o revistă de popularizare „*Natura*” care reprezintă o sfortare lăudabilă de propagandă științifică.

Asociația generală pentru răspândirea Științelor datorește activității sârguincioase a lui Țițeica: congresul de la Galați, unde G. Țițeica s-a distins printr-o conducere plină de tact și prevedere.

În tot acest timp, G. Țițeica s-a ocupat fără încetare de specialitatea sa matematică. Se poate spune că este un colaborator regulat al Academiei de Științe din Paris, unde a trimis aproape 40 comunicări. Marile periodice franceze și italiene, revistele românești cuprind numeroase articole și note științifice datorite activității sale neîncetate. A participat la congresele matematicienilor de la Roma și Cambridge și a fost ales în comisiunea internațională a învățământului matematic «Imuk».

Dacă tragem linia și adunăm, putem spune că avem la total până acum «*une vie bien fournie*» G. Țițeica este un «*civis academicus*»; astfel a ajuns în grădina lui *Academus*, cu acel pas liniștit și măsurat al peripateticianului care a tras folos și din drumul pe care l-a străbătut.

Trei au fost semnele sub care s-a desfășurat viața lui Țițeica: dragostea de știință, dragostea de neam și simțământul aprig al datoriei, trei semne reductibile la unul singur, la un românism, poate neformulat ca doctrină, dar practicat cu o râvnă fără seamăn.

Dragostea de știință și talentul înăscut, au făcut din fiul unui funcționar modest din T. Severin, un elev sârguincios al liceului din Craiova, un distins student al Universității din București și mai apoi al renumitei Școli Normale Superioare din Paris. La 1899 își trece la Sorbona doctoratul în matematici cu ilustrul matematician francez G. Darboux al cărui continuator tot atât de ilustru a fost.

Reîntors în țară, deși profesor la Universitatea din București la 27 de ani, nu-și consideră cariera lui științifică încheiată, ca atâți din generația lui.

Rupând cu legenda ce căuta să devină dogmă, că la noi în țară nu se poate face știință, ca un tânăr, oricât de talentat ar fi el, odată întors din străinătate, prin nu știm ce influență malefică a mediului românesc, iremediabil pierdut pentru știință Țițeica demonstrează în mod strălucit că această teorie este greșită dacă nu tendențioasă.

CORESPONDENȚA POETULUI GRIGORE ARBORE CU BASARAB NICOLESCU (XVII) (1980) „EU AM PIERDUT SPERANȚA ȘI MERG ÎN VIRTUTEA INERTIEI”

de Traian D. Lazăr

În perioada august 1980 - ianuarie 1981, Grigore Arbore s-a aflat în Italia, pentru a participa la activități științifice. Deplasările în Italia, unde era invitat ca specialist în istoria și critica de artă, îi ofereau lui Grigore Arbore prilejul de a corespunda cu prietenul Basarab Nicolescu, aflat la Paris. Când se afla în țară, nu-i mai scria din cauza regimului politic centralizat: „cu un prieten, în scris, trebuie să comunici ceva viu, direct. Nu puteam să-ți scriu exact lucrurile, ce țineau de această comunicare”. Din Italia, Grigore Arbore spera să discute cu prietenul său la telefon, iar Basarab i-a propus o întâlnire la Bologna, unde el venea ca participant la un congres internațional de fizică.

Situația din țară, unde „s-a produs o deteriorare rapidă a raporturilor sociale și umane”, îi producea lui Grigore Arbore starea neplăcută de pierdere a speranței. În schimb, aici, în Italia, „respir, mă simt bine, citesc, vorbesc liber cu prietenii”. Îl încuraja și perspectiva de a putea ocupa un post de cadru didactic, deschisă de o nouă lege a învățământului din Italia, dar nu era încă decis să întreprindă ceva în acest sens: „sunt prea obosit însă și prea legat de anumite lucruri pentru a o lua de la capăt”.

Documente

Scrisoare a lui Grigore Arbore din 6 octombrie 1980

6 oct(ombrie) 1980

Dragă Basarab,

Mă aflu de la sfârșitul lui august în Italia, unde, de la mijlocul lui septembrie a venit și soția mea.

Mama sa, care se afla în vizită la fiul ei¹ (fratele soției mele) în Germania (azil politic din 1973) a decedat acolo pe 7 septembrie și astfel au lăsat-o și pe Anda să iasă, pentru înmormântarea, care s-a făcut în localitatea din Bavaria, unde stă cumnatul meu.

Bineînțeles că m-am dus imediat în Germania și am adus-o cu mine aici, unde am s-o rețin atâta timp cât voi rămâne și eu: teoretic până în ianuarie 1981, practic mai vedem.

Întrucât eu sunt venit cu un pașaport de serviciu, nu pot lăsa Italia în acest interval deși, drept să-ți spun, am ușor nostalgia capitalei voastre. Deja am comis o „infraacțiune” ducându-mă în Germania la înmormântarea soacrei mele, fără să am viza românească pentru respectiva țară.

Aici sunt la un seminar „de înaltă cultură” pe problemele barocului, mai exact centrat pe opera lui Bernini. Persoana care m-a invitat a fost d(omnu)l Giulio Carlo Argan², care este și președintele unui comitet național pentru aceste studii.

Locuim aici la un amic, (același pe care l-ai cunoscut acum câteva veri la Paris), care este membru al Școlii Franceze de arheologie de la Roma. Este un mare avantaj, deoarece astfel mă pot descurca. Problema locuințelor este, aici, în Italia, extrem de acută. La Roma, prețurile au explodat. Dat fiind această gentilețe colegială și prietenească, mă feresc a abuza de celelalte comodități, precum telefonul. Motiv pentru care nu te-am sunat până acum. Respir, în fine, zilele acestea mai liniștit și creierul

începe să-mi lucreze la o carte. Dar ideea că, în curând, mă întorc și că începe iarăși atmosfera distructivă binecunoscută îmi dă deja unele frisoane. În ultimii ani, și chiar în ultimele luni, s-a produs o deteriorare rapidă a raporturilor sociale și umane. Emigrația intelectuală a luat forme puțin cunoscute până acum. Cine are ceva de spus se gândește serios dacă propria muncă mai are o utilitate în condițiile lipsei de finalitate a vieții. Și de aici multe consecințe asupra cărora nu este cazul să mă opresc aici. În ce mă privește, eu am pierdut speranța și merg în virtutea inerției. Singura consolare este faptul că nu mi-am pierdut onestitatea în condițiile în care multă lume s-a jucat cu ea pentru a obține unele mici avantaje.

Am avut, în ultima vreme, tot felul de probleme legate de supraveghere și autosupraveghere. Orice sistem, ca să fie guvernabil, trebuie să fie controlabil: mai ales când este centralizat. Ca atare nu ți-am scris. Cu un prieten, în scris, trebuie să comunici ceva viu, direct. Nu puteam să-ți scriu exact lucrurile, ce țineau de această comunicare și, ca atare, am lăsat să treacă timpul.

Sper să mai avem ocazia să vorbim în liniște.

Vă îmbrățișez și te îmbrățișez

Grigore

c/o Prof Michel Reddè, Via Nicola Fabrizi 11, Roma
Tel. 06//5807290

Carte poștală ilustrată a lui Grigore Arbore - 3 noiembrie 1980. Reprezintă Citta di San Gimignano. Este expeditată pe dresa M. Basarab NICOLESCO, 7 rue Curial, 75019 PARIS FRANCE

3 nov(noiembrie) 1980

Dragă Abe,

Nu știu dacă ai primit precedentă mea ilustrată. Sunt la Roma (c/o prof. Michel Reddè/ via Nicolo Fabrizi 11/ Roma) și aștept un semn de la tine. Telefonul este 5807290. Ce mai este nou? Sunt aici până în ianuarie. Îmi poți procura cumva adresa lui Man³? Îmbrățișări soției și ție! Grigore.

Scrisoare a lui Grigore Arbore din 15 noiembrie 1980

15 nov(noiembrie) (19)80

Dragă Basarab

Am primit scrisoarea ta. Nu știu dacă a mea te va mai găsi la Paris. Nu sunt sigur că pot veni la Bologna când va fi congresul tău (24-28). Oricum, vom lua legătura telefonic. Eu mă deplasez cu greutate din motive lesne de înțeles. În plus, chiar în săptămâna respectivă, avem un seminar despre baroc, aici, la Roma, unde sunt aproape obligat a veni.

Ce-ai zice dacă am combina o întâlnire la Florența? Eu am, cum îți imaginezi, acolo probleme interioare. Nu ți-am scris pentru că, în ultimii ani, situația a fost de asemenea natură (în special în ultimul an jumătate) încât a comunica altuia ceea ce faci cu adevărat (și acest lucru este obligatoriu când se scrie unui prieten drag) este cu totul contraindicat.

Sunt multe lucruri ciudate în univers. În ultima

Corespondența Magdalenei Petrescu cu Ioan/Nelu Stan (II)

1. „Mă numesc Magdalena Petrescu”

de Emilia Luchian

Scrisoarea Magdalenei Petrescu / Dimitriu către Nelu Stan din 25 septembrie 1987.

Darwin, 25 septembrie 1987

Stimate domnule Stan,

Azi dimineată la ora trei am primit telefonul dvs. Mi-a făcut mare plăcere. Este ora cea mai potrivită, dacă vreți să mă găsiți. După cinci sunt deja afară, alergând. Apoi ziua începe, iar ocupațiile mă țin în accesibilă până seara târziu.

Este minunat că ați primit mașinăria. Începusem să-mi fac griji. Am spus, întradevăr, că au nume cinstit, numai că numele și tranzacțiile lor nu par să se potrivească. Aparatul a fost achiziționat nou și complet, suplimentat de două casete. Prin urmare, ele și cablul nu trebuie să lipsească. Baniți! De emoție am pierdut din vedere un amănunt: Au expediat pachetul „air freight”, așa cum am plătit să se facă? Asta se stabilește lesne la vederea ambalajului și a hârțogelor însoțitoare. Mă interesează pentru a ilustra capitolul cinste.

Nădăjduiesc ca totul să meargă bine. Dacă este ceva în neregulă, nu mă menajați. Dar trebuie să știți urgent. Cum să vă mulțumesc pentru tot ce faceți? Dedicția este o însușire pe care am clasificat-o deja în categoria anacronisme de când nu mai văd români la tot pasul. Cuvântul mai circulă și pe aici, dar cu alt conținut. Păcat că semantica este atât de supusă elasticității.

Nu mi-ați spus dacă pianul va sta întâi acasă. Ce ați decis? Cât despre masă! Nu m-așteptam să fiu astfel invadată de bucurii într-o singură zi. Mulțumirile nu sunt decât simboluri fără putere de a exterioriza sensul de împlinire care mă stăpânește.

Cum stăm cu scrinul? Vreo speranță? Nu ne lăsăm.

Nu mi-aș pune nici zilele în cumpănă dacă aș avea o cale să-l recuperez pe Nichita. Nu toate zilele au preț. Vă

mulțumesc pentru a vă fi dus să luați cărțile și cele câteva lucruri ale noastre. Regret că nu am avut un menaj mai lung și mai îmbelșugat, unul care să fi durat o veșnicie. Nini ar fi scris și astăzi pentru noi, nu noi despre el. Cât ne folosește?

Mama (doamna Stănescu) mi-a scris și mi-a relatat vizita dvs. Simt cum existența are din nou substanță pentru dânsa; este un alt aspect pentru care vă datorez mulțumiri.

Aflu că deja s-a hotărât ca așezământul să se numească „Muzeul Nichita Stănescu”. Cui să mulțumesc încă pentru atâta recunoaștere a spiritului lui Nichita și pentru atâta „obol” (îi plăcea mult acest cuvânt) la amintirea lui? Știu că am mult de aplaudat atenția și asistența autorităților noastre. Nu știu cum aș putea da expresie recunoștinței mele și vă rog să mă ajutați s-o fac.

Aerograma este considerată în România o formă nepoliticoasă de comunicare poștală. Încercați să acceptați latura practică a acestei corespondențe cu aspect impersonal: are prioritate față de plicurile convenționale la expediere.

Vă rog țineți-mă în curent cu noutățile; și fapte mai puțin noi mă mulțumesc dacă vin de-acasă. Și vă rog scrieți-mi când exact este comemorarea în decembrie.

Transmiteți, vă rog, prietenilor și familiei dvs. cele mai bune sentimente. Dvs, un nesfârșit șir de mulțumiri, împreună cu prietenia mea, dacă vă pare bună la ceva.

Magdalena

To: Mr. ION STAN
Str. GLORIEI no. 3, Bloc 205, Sc. D, Ap. 52
PLOIEȘTI, 2000, ROMANIA

M. DIMITRIU
P.O.Box 40709, CASUARINA
N.T. 5792, AUSTRALIA, Postcode 5792

Dragă Abe

Vă doresc un Crăciun și un An Nou în fericire și liniște. Chiar dacă nu vă scriu, nu înseamnă că nu mă gândesc des la voi. V-am sunat din Roma la sfârșitul lui octombrie, dar nu mi-a răspuns nimeni. Aș fi avut o mare dorință să schimbăm câteva cuvinte. Voi încerca să vin, în primăvară, spre voi cu soția.

Grigore

Felicitarea este însoțită de o carte de vizită pe care scrie:

Schimbă numărul de telefon.

Grigore Arbore

76228 str(ada) Dr. Severeanu 14

sectorul 6 - 7000 București 35/Romania

Tel(efon) 315099

Urmare din pag. 7

vreme am trecut prin multe experiențe aici respir, mă simt bine, citesc, vorbesc liber cu prietenii. Și sunt destui. Am nostalgia comunicării noastre vechi și profunde însă.

Noua lege a învățământului aici mă aduce într-o situație favorabilă (ceea ce mi s-a refuzat în țară datorită dosarului, aici mi s-ar conferi aproape automat datorită apartenenței didactice pe termen lung la Școala Normală Superioară, omologul aceleia pe care o aveți voi.

Sunt prea obosit însă și prea legat de anumite lucruri pentru a o lua de la capăt.

În ianuarie voi pleca îndărăt. Dacă nu ne vom vedea aici, în Italia, îți voi mai trimite, înainte de a pleca, o scrisoare, cu caracter strict confidențial, care va cuprinde o unică rugămintă, în eventualitatea că anumite previziuni ale mele, nu tocmai optimiste, s-ar putea îndeplini.

Te îmbrățișează pe tine și pe toți ai tăi

Grigore

Felicitare expediată de Grigore Arbore – probabil din decembrie 1980.

1 Sculptorul Nicolae Roșu

2 Carlo Giulio Argan (1909-1992), critic de artă, profesor universitar de istoria artei la Londra și Palermo. Autor al unor lucrări precum: Istoria artei italiene (1968), lucrare consacrată pictorilor Fra Angelico, Botticelli, sculptorilor Boromini, Brunelleschi etc și Arhitectura barocă în Italia. A fost primul primar comunist al Romei (1976-1979).

3 Poate Manuela Ghica. Vezi scrisoarea din 7 noiembrie 1973

Nichita și eternul feminin (V)

de Emilia Luchian

Motto: *Despre dragoste vorbește toată lumea, dar foarte puțini au văzut-o cu adevărat.*
(La Rochefoucault)

Nichita Stănescu și Gabriela Melinescu

Fericirea se trăiește de la o clipă la alta. Între acele momente intervine viața cu surprizele ei. După despărțirea de Doina Ciurea, Nichita a reînceput periurplul boem în mansardele prietenilor, întâi la Aurel Covaci, mai târziu la Gheorghe Tomozei. Din senin, la sfârșitul anului 1964, a apărut în viața lui Nichita o altă iubire, poate cea mai puternică dintre toate. Este vorba despre Gabriela Melinescu, poetă în plină afirmare.

Nichita era între două patimi, una trecută ca intensitate, alta nouă care împletea dragostea oarbă pentru viață cu credința în potențialul uman. Era muncit de dorul necunoscutului care promitea. Amintirile erau încă foarte vii, ca o muzică ce venea de undeva, de dincolo de orizont. Poetul era dominat de dorința să păstreze în memorie atmosfera și chipul fostei iubite: *Doar chipul tău prelung, iubito, / lasă-l așa cum este, răzimat / între două bătaii ale inimii mele, / ca între Tigru și Eufrat.*

Foamea și frigul din decembrie 1965, când se apropiau sărbătorile și nu aveau (Nichita și Gabriela) *de nici unele*, i-au pus poetului sentimentele în cumpănă: *... Nu mă puteam decide dacă să rămân cu ceea ce iubesc sau să mă întorc la ceea ce am iubit.* Nichita fusese impredictibil, iar demonul care sălășluia în mintea lui, îl îndemnase să facă o altă alegere. Inevitabilul se produsese. *Ploua infernal, / și noi ne iubim prin mansarde. / Prin cerul ferestrei, oval / norii curgeau în luna lui Marte. [...] N-aș fi vrut să se sfârșească / niciodată-acea lună-a lui Marte. [...] Mai lasă-mă un minut. / Mai lasă-mă o secundă. / Mai lasă-mă o frunză, un fir de nisip. / Mai lasă-mi o briză, o undă. / Mai lasă-mi un anotimp, un an, un timp, iubită pierdută.*

Pe când avea 17 ani și era elevă, în 1959, Gabriela a debutat cu versuri în revista *Luceafărul*. În anii 1960-1964 au început să publice, în aceeași revistă sau în altele, Cezar Baltag, Constanța Buzea, Ana Blandiana, Marin Sorescu și Nichita Stănescu. Scrierile de început ale Gabrielei au trezit interesul scriitorului Miron Radu Paraschivescu, care i-a devenit mentor și i-a stimulat verbul neprelucrat. Au apărut astfel poeme pitorești, cu tentă baladească, din ciclul *Șaisprezece ani ochi negri* – de exemplu poezia ce o avea ca personaj pe *Cântăreața Josefina*, cea care, *rea și surdă la-mbieri*, cu *zulufii de zambilă*, pășea în local, *peste greață, peste silă*. Ne amintim că în urmă cu un deceniu, printre elevii liceului Sf. Petru și Pavel din Ploiești circulau poeziile *fără mamă, fără tată* ale lui Nichita, publicate ulterior cu numele de *Argotice*.

În aceeași perioadă, Nichita, îndrăgostit de Doina Ciurea, publica *Sensul iubirii* și apoi *O viziune a sentimentelor*. Diferența de înțelegere a ritmurilor vieții

între Nichita și Gabriela se vedea în primul volum editat de ea, *Ceremonie de iarnă* (1965). Poeta, ieșind din cotidian, a ales iarna pentru a-și exprima începuturile timide ale abstracției. În versurile de debut ale Gabrielei se găsea o jubilație senzorială și un dar al confesiunii (Ion Pop) care întregeau înclinația ei spre ludic. Trăirile erotice erau într-o oarecare măsură simple, candid, redată cu o pasionalitate nonșalantă, dar timidă și sinceră. Sfișoasă în relația cu *băieții care fluierau frumos pe stradă* se ascundea după rufe spălate sub pomul din curte și întinse la uscat: *Simțeam cum înfloară drumul, / iubeam și pietrele pe care ei călcau. / Pe garduri aplecați ca peste umeri / abia-nfloriții trandafiri ardeau.* Ochii îi erau umezi ca la sălbăticiuni (*Cenușăreasa*). Lirica poetei devenea încet-încet discretă și elegant – copilărească.

Nu credem că sunt simple coincidențe între versurile celor doi poeți, Nichita și Gabriela, pentru că erau anii '60 când în literatură se făceau mari pași de smulgere din conul de umbră al stalinismului. Cei doi apreciau la fel armonia naturii și capriciile ei, arta cu tot ce însemna culoare, tonuri sau nonculori și literatura cu sensurile, cuvintele și ritmurile ei. Aveau aceeași dorință de a fi iubiți și de a iubi.

S-au cunoscut pe când ea lucra la revista *Luceafărul*, alături de Adrian Păunescu, Ioan Alexandru și Constanța Buzea. Prima întâlnire a fost un miracol, iar locul ales de soartă a fost cenaclul lui Eugen Barbu, în cadrul căruia ea a obținut un succes binemeritat cu textele citite. Gabriela și-a amintit *acea vrajă când ochii lui, la fel de neobișnuit de albaștri, s-au pus pe mine.* Nichita i se părea că era un om *extraordinar, generos cu toată lumea, cu toți poeții, copilăros, fragil și de o anume exigență.*

Situația simplă la prima vedere devenise extrem de complexă. Nichita și Gabriela Melinescu trăiau marea lor iubire. Idila s-a înfiripat rapid. Gabriela era frumoasă și deșteaptă – pe măsura lui Nichita. Ștefan Agopian nota despre ea că era *o brunetă superbă, de-ți tăia respirația, când o vedeai prima oară*, dar și o poetă extrem de talentată. Anii ei de studenție, petrecuți împreună cu Nichita, au fost un vis. O aștepta în holul Universității să iasă de la cursuri și apoi, în Cișmigiu, ajungeau la lebede pe care le hrăneau rupând din tartinele ei cu miere. Ce loc putea fi mai boem decât Cișmigiul? Erau făcuți unul pentru celălalt. Creația literară îi apropia și mai mult. *Pentru mine și Nichita nu existau „gladiatori” în literatură și nici o linie a orizontului pentru că noi doi eram „eroii” și chiar linia fină a orizontului. Visam să scoatem amândoi o revistă, o foaie pentru inimă, minte și bobinocherie. Am scris amândoi câteva numere lăsate în camerele prietenilor de atunci – își amintea Gabriela.*

GAZETA MATEMATICĂ - 125 DE ANI DE APARIȚIE NEÎNTRERUPTĂ

de Olimpia Iorga-Popescu

În ziua de 14 septembrie 1895, 15 locomotive șuierând și în mare viteză inaugurară Podul **Carol I**, de la Cernavodă, în timp ce Anghel Saligny și echipa sa de ingineri erau sub pod, iar a doua zi, pe 15 septembrie, sub conducerea acelei echipe, apărea primul număr al Gazetei Matematice, la fel de durabilă ca și podul pe care ei îl construiseră. De atunci, cu sacrificii și muncă dezinteresată, deoarece colaboratorii niciodată nu au fost plătiți, gazeta a apărut lună de lună, timp de 125 de ani, dovedindu-se printre cele mai longevive din lume.

O parte din inginerii care lucrau la podul de la Cerna Vodă, analizând rezultatele examenului de admitere de la Școala Națională de Poduri și Șosele (viitoarea Universitate Politehnică de astăzi), din anul 1894, la care cel mai bun candidat obținuse 15,50 puncte (din 20 posibile), au ajuns la concluzia că o gazetă de matematici elementare ar putea sprijini pregătirea matematică a elevilor din liceele românești. Mai apăruseră unele gazete, precum **Recreații științifice**, la Iași, sau **Revista Școalei**, la Craiova, dar își încetaseră apariția. Inginerii, Ion Ionescu, Vasile Cristescu, Victor Balaban, Mihai Roco și Ion Zotu, continuând discuția în casa din str. Manea Brutaru nr. 14, din București, au ajuns la concluzia, că pentru ca gazeta să se poată susține și să poată fi distribuită în licee, fiecare dintre ei trebuie să contribuie lunar cu câte 20 lei aur. Ulterior, au mai găsit încă 5 ingineri, unii licențiați și în matematici, astfel că fiecare a contribuit, la apariția gazetei, cu câte 15,50 lei aur, lunar. Munca în redacție s-a convenit să se facă gratuit de către membrii fondatori.

Prahovenii se pot mândri că între acești zece membri fondatori, doi sunt din județul lor. Andrei Ioachimescu, inginer și matematician, cu studii la Sorbona, la Paris, nepotul ctitorului bisericii, **Sfântul Vasile**, din Ploiești (înmormântat la cimitirul Viișoara, cum se intră în stânga), și inginerul Ion Ionescu, nepotul podgoreanului Diamandescu din Valea Călugărească, au fost fervenți susținători ai gazetei, iar primul articol, din primul număr, de geometrie, este semnat de Andrei Ioachimescu. Fondatorii țineau foarte mult ca tot ce se publică în gazetă să respecte două principii pe care le-au pus la baza constituirii ei: 1) Publicarea de articole originale de matematică 2) Dezvoltarea gustului pentru studiul matematicilor și al cercetărilor originale. Redacția s-a întărit prin aderarea la ideea gazetei a lui Gh. Tițeica, proaspăt sosit de la studii, de la Paris. Cum gazeta nu avea un sediu, ședințele redacției se țineau *pe unde apucau*, cel mai adesea acasă la Ion Ionescu, unde mama lui le servea vin din via sa de la Valea Călugărească, sau chiar în târgul moșilor. Corespondența se primea pe adresele de acasă ale lui Andrei Ioachimescu, Ion Ionescu și Vasile Cristescu, care de fapt duceau greul redactării gazetei. Ion Ionescu urmărea ca să nu se facă nicio cheltuială inutilă și ținea evidența fiecărui leu, astfel că prin 1904 gazeta adunase un fond substanțial, dar fiind și criză financiară, unii contributori au lansat ideea ca să desființeze gazeta și să împartă fondul acumulat. Opunerea majorității

fondatorilor a fost fermă și categorică. Iată ce au spus **stâlpii gazetei**, Gh. Tițeica, A. Ioachimescu, I. Ionescu și V. Cristescu și A. Davidoglu: *am dat cât am putut, dăm cât putem și vom da cât vom putea din timpul și activitatea noastră pentru gazetă și deși unii s-au retras, gazeta a depășit acest moment critic. Pentru a nu se mai putea crea asemenea momente, în luna septembrie, 1909, în via lui Ion Ionescu, din Valea Călugărească, unde acesta invitase toată redacția, s-a luat hotărârea ca să se transforme Gazeta Matematică în societate cu personalitate juridică, astfel că, la 5 aprilie 1910, la propunerea lui Spiru Haret, s-a votat în parlament, cu 61 bile albe și 3 negre, înființarea Societății Gazeta Matematică.*

Gazeta a continuat să apară cu regularitate, la data de 15 ale fiecărei luni și să fie deosebit de căutată, datorită conținutului său, devenind un important factor de educație matematică, iar redacția, formată din savanți de o corectitudine morală ireproșabilă, a adoptat deviza: **entuziasm, armonie, muncă dezinteresată, sacrificii continue**. Iată cum descrie Gh. Tițeica atmosfera din redacție: **încetul cu încetul s-a format o atmosferă unică în felul ei, nu numai științifică, dar și morală și cu aspecte neașteptate.**

Urgia Primului Război Mondial n-a ocolit nici Gazeta Matematică. Traian Lalescu și-a pus casa din Iași la dispoziția gazetei, astfel că redacția s-a refugiat la Iași, redactorii și-au donat rațiile alimentare tipografilor și așa gazeta a ajuns și pe front. Au murit pe front ca eroi colaboratori ai gazetei ca, G. Hogaș, I.S. Teodorescu (ambii din Ploiești), N. Sichițiu, G. Nisipeanu, Al. Stoica, N. Vârtosu, Aug. Vasilescu, Al. Tomescu. C. Constantinescu, la care trebuie să adăugăm, cu respect, pe cei decedați de tifos exantematic sau în catastrofa de la Ciurea. După 1920, gazeta a revenit la ritmul ei de apariție regulat, tipărindu-se și numărul blocat în zețarie, în 1917, la ocuparea Bucureștiului de către trupele germane. Dacă în 1921 pe copertă apăreau doar 6 corespondenți, în aprilie 1922, numărul lor a ajuns la 100.

Numărul colaboratorilor a continuat să crească an de an, iar gazeta să fie solicitată și în străinătate, iar unii matematicieni din occident să devină și ei colaboratori ai acesteia. Începând din 1902, s-a înființat Concursul Gazetei Matematice, desfășurându-se mai întâi pe centre, iar mai apoi la București, festivitatea de premiere încheindu-se cu o lecție de morală, plină de învățăminte, susținută de Gh. Tițeica. Toți marii matematicieni și-au făcut ucenicia colaborând la Gazeta Matematică. Îi găsim ca premianți și colaboratori în perioada școlarității pe Traian Lalescu (1900), Gh. Bucliu (1901), V. Vâlcovici (1903), N. Abramescu (1903), M. Manoilescu (1904), Petre Sergescu (1909), Dan Barbilian (1912), N. Ciorănescu (1920), Grigore Moisil (1922, 1923), Miron Nicolescu (1923), Gh. Mihoc (1925), T. Popovici (1923), N. Teodorescu (1924), N.N. Mihăileanu (1932), C. Cordonianu (1946) ș.a.

REPUBLICA DE LA PLOIEȘTI – 150 de ani de la EVENIMENT (IV)

de Ion Ștefan Baicu

Să apelăm la „memoriile” maiorului Grigore Polizu, care, peste un sfert de secol, vor fi publicate în cunoscuta revistă „CONVORBIRI LITERARE”. În absența șefului său – un ins cu grad de colonel – maiorul Grigore Polizu exercita funcția de comandant al unității de infanterie, însumând câteva sute de ostași, din orașul **Ploiești**; în momentul când *memoriile* sale vedeau lumina tiparului, el căpătase deja gradul de colonel și va povesti: „Mă aflu în seara de 7 august 1870 în Ploiești într-o cameră a hotelului EUROPA. Dinspre ziuă, pe la orele 4,00 în dimineața zilei de 8 august, intră cu zgomot în camera unde dormeam și care era deschisă un domn anume Mitică Călinescu, care se retrăsese din armată, încins cu o sabie de călărași și cu un revolver la centironul sabiei”²⁷. La întrebarea privind motivul vizitei atât de matinală, locatarul a fost invitat să se uite pe fereastră, precizând: „Sculându-mă și pe când mă îmbrăcam cu iuteală aud într-adevăr: Ura ! Să trăiască republica! Ura ! Să trăiască Brătianu ! Ura, am scăpat de nemți ! – acestea toate acompaniate de marșul libertății de la 1848, cântat de muzica gărzii naționale”; de asemenea, el a mai aflat de la musafirul său că „prințul Carol s-a detronat în București de către Ion Brătianu, colonelul Mitică Crețulescu, Nicolae Golescu, de armată și popor”, dar și că, în **Ploiești**, „un comitet revoluționar, compus din Constantin T. Grigorescu, Radu Stanian, George Kirîțescu, Stan Popescu, Petre Apostolescu, Titu Bălăceanu, Tache Drăghiescu, George Lăzărescu, Guță Antonescu și preoții Ștefan Dumitrescu și Nicolae Ioachimescu, au ales de șef pe Alexandru Candiano-Popescu și, împreună cu mulțimea poporului de prin mahalale... s-au dus mai întâi la temnița orașului, unde au forțat sentinelele, liberând pe arestați, și de acolo au mers la cazarma călărașilor, luându-se armele spre a merge la cazarma trupei de infanterie... Scopul ce aveau: de a face să depună jurământ noului guvern republican și de a recunoaște de prefect al districtului Prahova pe Alexandru Candiano-Popescu”²⁸.

Reușind să evadeze din camera de la hotelul „EUROPA”, maiorul Grigore Polizu a ajuns rapid la unitatea sa, unde a dat *alarma* și a întocmit un raport către generalul Alexandru Solomon din București; el îi dădu *ordin* unui călăraș să se deplaseze fulger în capitală pentru a informa guvernul asupra mișcării antidinastice și republicane din reședința **Prahovei**. Nu trecură zece minute de la expedierea raportului amintit – nota, în *memorii*, maiorul Grigore Polizu – „și văd apărând pe strada care conducea la cazarmă, în toată splendoarea sa, cu două revolve la brâu, călare și cu un steag roșu în mână, pe eroul acelei zile, Candiano-Popescu, în capul unei mulțimi de peste 3.000 de oameni, înconjurat de consiliul comunal al orașului și însoțit de strigătele: Ura ! Să trăiască Candiano-Popescu, prefectul districtului Prahova! Ura! Să trăiască Brătianu!”²⁹. La

cererea expresă a căpitaniei coloanei de rebeli de a preda cazarma și de a depune jurământul noului „*guvern provizoriu*”, comandantul unității militare a răspuns cu un refuz ferm și a spus: „*Vă invit, domnule Candiano, a vă retrage, căci, la cea mai mică mișcare, dau ordin trupei de începerea focului*”; la rândul său, cel din fruntea mulțimii a replicat: „*Vei fi răspunzător, domnule maior, de nesupunerea dumatilă. Voi cere la București a vi se trimită și ordinul, prin cale ierarhică, ce-mi pretindeți, însă veți plăti scump conduita dumneavoastră*”³⁰. Prin urmare, mișcarea și personal Alexandru Candiano-Popescu înregistraseră primul eșec, deși nu se poate aprecia că acțiunea respectivă nu fusese bine concepută; în context, însă, s-a evitat o vărsare de sânge, situație fericită în plan umanitar, dar care „*va influența desfășurarea, în continuare, a mișcării, perturbatorii nesimțindu-se suficient de angajați în ea, deoarece au considerat-o încă o acțiune pașnică, nevinovată*” – notează istoricul Paul D. Popescu³¹.

6. În continuare, în jurul orei 8,00 dimineața – la 8 august 1870 – Alexandru Candiano-Popescu a revenit la sediul **PREFECTURII** de la **Prahova**, unde s-a instalat oficial în funcția de prefect, depunând jurământul de credință față de „*regent*” și de guvernul provizoriu, care, de fapt, nu existau în exercițiu în București. La ora 9,00, cu aproximație, noul „*prefect*” a început „*să facă acte de administrație*” – după cum notează Mihail Sevastos: a primit jurământul funcționarilor publici și a numit în posturi șase subprefecți, persoane tinere și devotate, în locul celor vechi, care îl slujiseră, până atunci, pe conservatori³². Încă un popas a avut loc, pe la ora 10,00, la clădirea ce adăpostea un instrument vital: **TELEGRAFUL**. De aici, Alexandru Candiano-Popescu și statul său major au trimis o primă *depeșă* maiorului Grigore Polizu, în care, chipurile, ministrul de război ad-interim Ion C. Brătianu îi aducea la cunoștință că „*prințul Carol s-a detronat astă noapte de către popor*” și îi ordona „*a lua comanda garnizoanei și pe dată a supune armata la jurământ pentru noul guvern*”; de asemenea, i se impunea să se „*pună la ordinele prefectului Alexandru Candiano-Popescu*”³³.

Imediat au fost ticluite încă două *depeșe*, pe care cei în cauză le-au expediat, prin ampoloiatul telegrafului – sub amenințarea pistolului – pe adresele: punctul de grăniceri de la Predeal și redacția ziarului românesc „**ALBINA**” din Pesta – Ungaria³⁴; se dădeau, astfel, de veste, în străinătate, știri privind așa-zisele răsturnări politice din România.

Referințe bibliografice:

27. Recent au apărut *Memoriile unui mort viu* de Gr. Polizu, Buc., 2007. 28. *Ibidem*. 29. *Ibidem*. 30. *Ibidem*. Vezi și M. Sevastos, *op.cit.*, 1937. 31. P.D. Popescu, *op.cit.*, p.232. 32. M. Sevastos, *op.cit.*, pp.57-58. 33. *Ibidem*. 34. *Ibidem*.

Bujor Nedelcovici. Coordonate biografice (III)

de Mihaela Răducea

În 1987, Bujor Nedelcovici este acceptat în echipa redacțională a revistei *Esprit* la care lucrează și în prezent, conștientizând momentul ca pe o trecere la un alt nivel ontologic. Scriitorul adaptat la o modalitate metafizică de viațuire, de trăire în viziunea ființei, este probabil timorat observând că nici măcar aici, la depărtare de sute de kilometri de țară, nu este privit la adevărata dimensiune și că, lungit pe patul lui Procust, este măsurat și catalogat ca “méteque”, ca străin. Stingher, el va reuși să rămână lucid și să fie în permanență autocritic. Spirit socratic, Bujor Nedelcovici va fi adeptul unei modestii demiurgice pentru că spectacolul megalomanic al altora îi repugnă instigând la individualism exacerbant și invidie.

Recunoscut ca scriitor valoros prin acordarea premiilor Uniunii Scriitorilor și Asociațiilor de Scriitori din România, Bujor Nedelcovici va fi distins și de către forurile culturale internaționale. În 1990 este numit „Chevalier de l' Ordre des Arts et des Lettres” iar în 1992 va primi premiul Academiei Româno-Americane de Artă și Știință pentru volumul *Le Second Messenger*. Este premiat în țară după căderea regimului comunist romanul *Dimineața unui miracol* apărut la editura Univers în 1993.

Atracția pentru cinematografie se va cristaliza nu numai în conturarea unor scenarii de film dar și în tehnica schimbării cadrelor și a focalizării viziunii în sistemul românesc nedelcovician. Reprezentarea imaginară va prinde viață pe ecran sau pe scenă, întrucât romancierul va fi dublat de un dramaturg și de un scenarist. Scriitura sa integrează tehnica amalgamării eseului în țesătura narativă, compunând stop-cadruri în momentele de maxim interes asupra acțiunii și a personajelor. La Bujor Nedelcovici, nimic nu este întâmplător, bobinajul intrigii este un șir lung de revelații ușor traductibile în imagini vizuale. Interesul suscitât de romanele nedelcoviciene în domeniul artelor vizuale este revelat prin două ecranizări de succes: prima - a romanului *Zile de nisip* și a doua, a romanului *Al doilea mesager* (filmul *Somnul insulei* - 1994), în regia lui Dan Pița și Mircea Veroiu.

Autorul *Provocatorului* va susține o serie de conferințe în Statele Unite și va publica în Revista *Cité Libre*, la Montreal (Canada) în 1993, eseul *Întâlnirea cu secolul al XXI-lea*.

Atenția pentru scrierile de dimensiuni mici se va evidenția în eseurile strânse în volumele *Cochilia și melcul*, realitățile exilului își vor găsi expresia în *Jurnalul infidel* (1998), iar în volumul *Aici și acum* va fi adunată publicistica desfășurată la revista *Esprit* (1996). Obsesia fragmentării narațiunii va restrânge romanul la nivelul nuvelor publicate în țară în 1998 sub titlul *Iarba zeilor*, dramaturgia și chemarea pentru scenă se vor încheia în două piese de teatru: *Noaptea de solștițiu*, jucată la Baia Mare în 1992 și cealaltă, cuprinsă în volumul *2+1* (1999).

Bujor Nedelcovici aparține unor geografii distincte: toposul arhetipal, patriarhal românesc, punctul prim al ființei, spațiul copilăriei, al formării intelectuale și al metamorfozei în creator, și toposul adoptiv, occidental care-i conferă posibilitatea complinirii artistice și libertatea de exprimare. Ambele coordonate spațiale își vor pune amprenta pe suprafața spirituală a romancierului, aflate între vest și est și în marginea unei structuri binare temporale: timpul apocaliptic și cel postdiluvian.

Grigore Moisil: „Cum se poate prevedea vremea de ieri” (II)

de Olimpia Iorga-Popescu

Pentru a comenta unele texte din cartea pe care autorul o scrisese în 1969 și pentru care Moisil întocmise prefața, matematicianul le reproduce în prefață, indicând și pagina. Spre exemplu savantul indică pagina 497, pentru a comenta suprimarea unor cercetări care nu sunt imediat rentabile și strict utile. Nu căutați însă această pagină în cartea la care este pusă prefața ca postfață căci această carte nu are decât 398 de pagini. Relativ la faptul că oamenii de știință din țara noastră au înțeles că viitorul este în mâinile clasei muncitoare, aserțiune scrisă în carte, Moisil spune: „Unii au înțeles mai devreme, alții mai târziu, mai sunt și alții pe cale să înțeleagă”. Cum cartea făcea apologia unor hotărâri luate de partid, autorul prefeței scrie: „apologia a însemnat întotdeauna lipsă de discernământ și de gândire științifică creatoare”. De mai multe ori Moisil scrie în prefață că de fapt el nu se pricepe la științe sociale, dar a citit totuși în drum spre tipografie textul tov. Valter Roman, și că, va scrie și când este de acord cu el, „Și atunci când nu sunt de acord cu el. Mai ales în acest ultim caz”.

Deoarece cartea începe cu capitoul „Fizica – factor puternic al progresului”, marele matematician spune: „Ar fi de datoria mea să scriu un lung paragraf în această prefață, «Matematica factor esențial al progresului». N-o fac fiindcă se știe destul de mult astăzi că matematica e un factor esențial. Se știe și se spune. Se crede? N-o fac fiindcă după părerea mea asfel de ierarhizări pot constitui cel mult mărturisiri. Toate disciplinele științifice sunt factori «sine qua non», ale progresului în general, dar și ale progresului tehnicii de producție... Fiindcă nu sunt de acord cu tov. Roman că «revoluția contemporană în știință are loc în științele naturii» (pag 467, din cartea apărută în 1970), dacă se înțelege că ea are loc numai în științele naturii”. Și în continuare, Moisil ia la analizat texte din cartea pentru care o scrisese, și care nu au nicio legătură cu textele din cartea la care prefața a fost pusă ca postfață.

La un moment dat marele matematician comentează o teză din cartea autorului, care de fapt nu era creată de el, privind scurtarea timpului dintre o descoperire științifică și aplicarea ei în practică, și, arată că sunt destule exemple de teorii științifice care după mulți ani și-au găsit aplicarea în practică. Dă apoi exemplul spațiului cu patru dimensiuni și calculului tensorial, care după mulți ani și-au găsit aplicații în teoria relativității și scrie: „Așa dar nu era suficient ca tehnica și economia să aibă o teorie matematică a fenomenelor fizice și economice. Mai era nevoie ca ecuațiile acestei teorii să conducă la calcule numerice ce puteau fi executate într-un timp util. De exemplu: nu e destul să am o teorie care să-mi permită să prevăd vremea de mâine când o cunosc pe cea de azi. Mai e nevoie ca această teorie să-mi permită să termin calculele în mai puțin de 24 ore. Altfel ajung să prevăd vremea de ieri.” (aproso de titlul articolului).

IORGA DESPRE EMINESCU ÎN CONTEXT LITERAR POLONEZ (III) UN TEXT OLOGRAF – INEDIT *Cine își iubește patria să fugă în Valahia!*

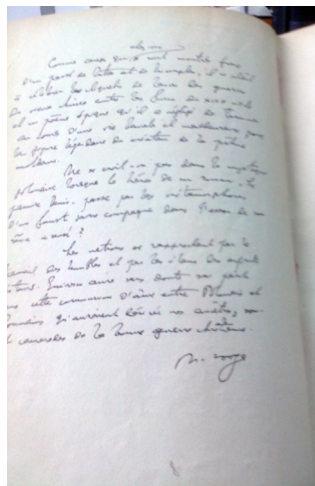
— de Nicolae Mares —

Națiunile se apropie unele de altele prin truda celor de jos și prin elanul spiritelor creatoare. Eminescu are, fără îndoială, partea sa de contribuție la această comuniune de suflet între polonezi și români, comuniune pe care o vor fi visat strămoșii noștri, care s-au întâlnit nu o dată ca tovarăși în frumoasa luptă pentru creștinătate.
N. Iorga

Iată cum, în puținele fraze expuse, istoricul începe, am spune, tot cu Tokarski, dascălul său de istorie, care l-a îndrumat în copilărie spre istorie, amintind și de numeroșii refugiați ai insurecției din ianuarie 1863, ajunși pe meleaguri moldave. Observăm că în cele câteva rânduri Iorga face mai mult, realizează nu numai o incursiune istorică, ci o veritabilă lecție de comparativă literară pe care puțini critici ai acelor timpuri ar fi putut să o facă atât de aplecat și de competent. Compară poetul Iorga spiritul eminescian cu cel al marilor romantici polonezi, subliniind că aceștia sondează în necunoscutul traversat de razele visului nostru fără de speranță. Și găsește: *”în adâncul lucrurilor ceva din sufletul lui cuprins de o iubire pe care lumea nu i-o putea da și a cărei urmărire înflăcărată nu dorea s-o abandoneze.*

Mai subliniază Iorga că Eminescu românii, la fel ca poeții polonezi, cari au înfățișat atât de măiestrit pentru lumi largi adâncurile sufletului polonez și autorul *Odeii* sau al *Glossei* a simțit nevoia de a: *”trăi dincolo de spații și de secole: de la Egiptul misterios la suburbiile revoltei pariziene, de la Aralzii stepei barbare la Călin, care se întoarce la cea pe care o abandonase într-un sat al unei Moldove de dincolo de timp.”* Așadar, nu i-a fost indiferentă și n-a uitat Iorga de apariția din anul precedent al poemului *Împărat și proletar*; amintind că poeții polonezi au ilustrat trecutul glorios al înaintașilor, remarcând că și lui Eminescu i-a plăcut, la fel: *”să celebreze zăngănitul lăncilor în războaiele purtate de Mircea cel Bătrân contra turcilor, în secolul al XIV-lea”*. Mai mult ca sigur a observat în cuprins florilegiului, tradusă *Scrisoarea a III-a*.

Autorul a peste 1000 de cărți și altor mii de contribuții din istoria și cultura universală scriitorul enciclopedist amintește, precum marele cronicar Jan Dlugosz cu șase veacuri în urmă, că strămoșii noștri s-au întâlnit nu o dată: *”ca tovarăși în frumoasa luptă pentru creștinătate”*. Vorbea de această dată Iorga, istoric al religiilor.

Textul olograf scris de Iorga în franceză

Luca Elefterescu, un prefect preocupat de modernizarea județului Prahova (V)

— de Cătălin Dobrescu —

Luca Elefterescu participă personal la instaurarea Consiliului Comunal Slănic în ziua de 26 iunie 1911 pentru a pune capăt scandalului politic. A fost ales în funcția de primar al Slănicului av. Alexandru I. Popescu.

Printre realizările sale în cel de-al treilea mandat de prefect de Prahova menționăm linia ferată Ploiești-Văleni construită sub liberali dar începută din inițiativa lui Luca Elefterescu și construirea liniei Ploiești-Târgoviște. În viziunea sa era să lege Prahova de Buzău prin calea ferată Ploiești-Văleni. Luca Elefterescu a fost unul din principalii investitori la calea ferată Ploiești-Văleni care a fost inaugurată în anul 1908. Stația Măgurele îi poartă numele, multă vreme.

Avocatul N. Stroescu, decanul Baroului Prahova, Care l-a apreciat în mod deosebit pe Luca Elefterescu, afirma în toamna anului 1945 că Valea Teleajenului cu centrul la Vălenii de Munte a fost din punct de vedere economic și cultural opera a doi mari oameni: Nicolae Iorga și Luca Elefterescu. Acesta face o paralelă între Cosimo de Medici, care a fost totul pentru Florența, fără el Florența nu era nimic, așa și Vălenii de Munte fără Iorga n-ar fi fost nimic, cum și Valea Teleajenului fără Luca Elefterescu ar fi lăncezit mult timp. El avea în proiect să lege Vălenii de Munte cu Pătârlagele.

În programul său, prefectul spera să construiască 20 de școli cu împrumuturi de la Casa Școalelor și subvenții din partea statului. De asemenea acesta dorea construcția unui Palat de Justiție, a unui local al Poștelor și Telefoanelor și transformarea pieței Obor într-o modernă piață europeană, cu căderi de apă și statui.

Relevant pentru importanța pe care acesta o acorda sistemului de învățământ din Prahova este și participarea sa la inaugurarea școlilor construite în anul 1911 la Breaza de Sus și Breaza de Jos și în cătunele Nistorești și Surdești, precum și a școlii mixte de la Brebu unde a fost însoțit de I. A. Bassarabescu. Vom zăbovi pentru a descrie participarea prefectului Luca Elefterescu la inaugurarea școlii mixte din Brebu, care a avut loc în ziua de 9 octombrie 1911, dublată și de o solemnitate culturală. În vizita sa, prefectul era însoțit de Al. Movileanu inspector al învățământului primar, Ghiță Petrescu revizor școlar, prof. Gh. Gheorghiu de la Liceul „Sfinții Petru și Pavel” și prim-ajutor de primar al Ploieștiului, C. Dușescu primarul Câmpinii și Petre Crăciunescu administratorul plaiului Prahova. Primirea prefectului s-a făcut de către primarii, notarii și învățătorii din satele din împrejurimi, notabilități din Câmpina, Breaza, Comarnic, Ploiești și București. La sosirea lui Luca Elefterescu corul școlii Brebu condus de institutorul Al. Alexandrescu a intonat „Imnul Prefectului”, în prezența a peste 2002 de săteni, îmbrăcați în costume populare.

In memoriam LAURA OPARIUC

Laura Opariuc este destinul ce a șters lacrimile din privirile noastre cu adieri de UniVers.

Grăbită, prea grăbită, să transforme durerea în cristale de numă-uita... Ea vine din labirintul experiențelor cu un limbajul poetic taumaturgic în Marea Trecere

A completat truda sisifică din familie și la catedră cu cea de director al Liceului Tehnologic Administrativ și de Servicii „Victor Slăvescu” din Ploiești, având o intensă activitate publicistică.

O veți mai întâlni în spațiul virtual, dar nu ca în „Neliniști cu prefața semnată de scriitorul Florin Sicoe, cu o atenționare critică la mesajul SOS, uneori găsit, alteori pierdut de cititor.

Dacă ați ratat volumul de mai sus, nu e prea târziu să recitiți „Versuri din sticlă”, Editura Amurg Sentimental, București, 2019, prefață de Ion Machidon.

Activitatea și profesiunea de credință sub semnul regretatei autoare apar și în două filme-interviu în care interferează rolul managerului de școală cu cel al profesorului neîngenunchiat de birocrăția instituțională. Iubitoare și creatoare de literatură, doamna Laura Opariuc ne-a lăsat un testament de tip jurnal intim, copleșitor prin tragismul destăinuirii, pentru că, nu-i așa?

A scrie poezie este starea mea de bine, este o comuniune cu universul emoțiilor care mă inspiră mereu, de fiecare dată altfel.

Descoperim în volumul „Versuri din sticlă”, păsări-poem într-o zonă acvatic-onirică, de solitudine, de separare și asumare a individualității. Veți iubi paginile domniei sale pierdute pentru ritmul oximoronic, cu pendulări între allegro, ma non troppo și andante ca viața însăși în care: *Cuvintele umblă prin vise hai-hui, nu calcă drumul meu visele nimănui...*

Scrisul doamnei ce cristalizează boem salvează întinarea clipei, vindecă efemer, prin poemul astrofoc, deschis spre acel *pustiu de femeie...* care lansează spre noi noi întrebări deschise, când romanțat, când abisal spre autoportrete în mișcare: *Ce au văzut în lume ochii tăi de-noată-n întristare/Pot seca lava din lacrimi/ce-a săpat adânc ochii tăi.*

Portretul Laurei e așa cum apare de Ziua mondială a poeziei: *Mi-am pus timpul pe-o ureche/o clepsidră și-o pendulă,/timpul nu are pereche/zbor firav de libelulă,/dans de sticlă peste simțuri/pulsul ticăie-n auz și se scurge-apoi...așa cum vedeți în fotografia din medalionul atașat articolului nostru, inspirând calm, dăruire, cu sprincenele ezitante, fața debordând de beatitudini ultime, de armonie camuflată, protecție și*

Despre starea de bine sau del mortuis nil nihi bene
Niculina Bercea

bunătațea mamei-copil, soției-înger: *Aș vrea să-ți curg prin streășină/o lacrimă de nemurire s-aducă liniște-n voi femei...*

Alteori, autoportretul revelă la data de 27.06.2019 un condescendent dublu canonic în care dublul nostru pleacă la marea ofensivă pe viață și pe moarte: *Soldat(ul) pe frontul vieții: /Vrei să fii în siguranță. / Ai copiii cu tine de-acum, toate sunt în speranță, /care e noul drum-... Nu-i ceva grav./Rămâne doar o tăbliță/dovadă că tu ai fost bun./c-ai fost chiar și brav/aproape fără tăgadă/soldat pe frontul vieții/absent la propria paradă...*

O poezie interogativă despre iluzie, cu proiecții don quijotești ne-a lăsat Laura Opariuc și un legământ sacrificial dincolo de clișeu ce așteaptă de la confesiunea lirică imperativul de a face lumea mai frumoasă. Poeta caută o intrare tardivă în posesia lumii, prin verificarea simțurilor celorlalți participanți la marea alunecare spre necunoscut: *Dacă tristețea lui fără margini e a noastră.*

Un spațiu vesperal poetic interogativ pregătește ducerea, dar nu prin soldatul stănescian cu iraționalul 3,14, ci prin acea *regresia ad uterum*, alias vârsta aurorală, anamnezică, matern chthoniană: *Auzi deșertul ce respiră la ferestre? Vezi vântul prin palide oglinzi? De ce să plângi/chiar de iubirea-i/în genunchi?*

Laura a plecat puțin pentru a renaște mai mult, printr-o sigură decantare a trăirilor vindecătoare, prin captarea imaginii materne, cu un tăiș premonitoriu vizionar ca în acest distih clasicizant: *Mi-e dor de tine mamă/de te-aș vedea așa și vama.*

Laura Opariuc a cuprins imagistic, senzorial reconstituirea unui sentiment pierdut cumva pe pământul-inel, nelogodit și dizolvator de poveri. Veți descoperi în scrisul Laurei, obsesia intervalului și a stărilor de vag proiectate într-un viitor captat hieratic pentru ultima oară în *Epistole aproape vii, ne vom vorbi în basme sau în poezii, până ce vor face pauză poezii.*

Durerea care pulsează în versul corupt din amara experiență este camuflată sub un spațiu carnavalesc, cu interstiții în care apare intermitent tabloul înserat al *magicei Veneții când rupeam zilele-n două/ curgea timpul de-a dura în rouă.*

Laura Opariuc explorează poetic iminența spectral-thanică în refrene de album de promoție cu acte de limbaj directiv polarizând organe vitale.

Motivul inimii e recurent, împletit cu motivul orfic: *fa-ți repede timp, iar tu, suflet rătăcit, fără de timp... orbește despre căderea brodului visător... să poți salva și tu inima mea muribundă. E inima prea grea/și plec în grabă/ din lume... adu-mi inima ta, ... cărarea inimii se vede prea rar, inima ta bate rar, ca un dialog emoțional*

cu cineva neștiut, se vede prea rar doar când primești altă inimă-n dar.

Laura Opariuc rămâne în patrimoniul poetic și cultural prin tonalități meditative-elegiace ca în *Noapte bună, dragi copii*, alternând pastelul de tip *Mărțișor*, cu *Oda* înălțată amintirilor, ușilor închise, glosând registru modernist interbelic ca în blagianul *Paradis în așteptare*, din care ne place mai ales efectul de asediu avertizând doar că se schimbă garda

Un spațiu citadin parizian apocaliptic, cu prăbușiri de statui, un paris decadent al târziului și al pustiului bacovian Un fior de sarcasm noiembrie, monoton, banal, ocazional, față în față prin fum de grădini..., amintirile amniotice, pruncul nedesprins de mamă, noapte, margine, apă thanatică, fluturi de noapte, dram de zbor, mișcări catabasice cobor... îngerii nu pot fi văzuți pe pământ

Din / spre scaunul singurătății, cântec de lebedă Banu Ana-Maria

Laura Opariuc a lăsat un loc gol în familia de acasă și din cetate. Editurile, redacțiile, cenaclurile din țară încă o mai așteaptă.

Textele Laurei Opariuc sunt mărturie și efigie, bucurie și nostalgie. Ele atestă că inima este pasărea calamității ce nu mai poate zbura... Autoarea ne luminează prin tonul incantatoriu, vibrațiile nostalgico-meditative, suplețea imaginarului deja cunoscut și totuși altul, prin magnetismul straniu, aflat sub semnul, uneori suav, alteori grav al transparenței rememorării unor experiențe estetice inepuizabile.

Tehnica simetriilor cumulative, a contrapunctului infuzează în poemele încredințate de doamna profesor tiparului, îmbogățite prin, așa crede eu, proiecții seriografice, alternând dioptrii artizanale, serigrafii pe mătase cu efect de aparent muzeu arghezian și SOS postmodern suav sarcastic.

Ne bucură și ne intrigă imagini artistice fluide, resemnificante, încărcate de aluzii mitice. Stilul poemelor este de tip levogir, pare a roti planul de polarizare a luminii spre stânga, în sensul invers acelor de ceasornic dinspre imanent spre transcendent, dinspre iubită spre omul pierdut, dinspre fiu/fiică spre mamă, dinspre senectute spre copilărie, dinspre viață spre moarte.

Poemele cu aspect de litanie, pe alocuri, lasă o rană în sufletul celor ce au cunoscut-o, au citit-o, au decriptat-o în cuvinte, poveri, deznădejdi, în raport cu observatorul prea rece spre care se propagă lumina autoarei. Eul se retrage în *genune, văgăune, depărtări, spre cărări* onirice, spre rugul cotidian, în care sufletul este scindat, apoi devine *plasmă, boare* cu speranța regenerării.

Astfel, se întâmplă o reîntrupare dinspre text-viață-text prin întoarcerea la inocență și purificare în măsura asumării a actului creator-trup și hrană sieși ca în *Isarlăcul barbian*.

De ce mi se pare stilul Laurei levogir? Pentru

dinamica răsucirii spre stânga a versului catifelat senzorial, în raport cu iubitorul de poezie ce privește spre deschiderea cochiliei, gata să captureze perla.

Laura Opariuc, ai trecut dincolo...! Și aveai atâtea volume de scris și dăruit...! Poemele de față strânse bine în obiecte livrești, muzeale deja au mângâiat pentru ultima oară chipul poetei, dragă Laura...!

Toți cunoscuții ce n-au ajuns la frumoasele și grăbitele tale fastuoase lansări, pe la cercuri pedagogice sau prin librăriile tot mai stinghere și închise au luat câte o carte de pe catafalcul...

Ai pus volumele ca monede pentru a trece vama spre literații de dincolo... ai dat în schimb de alte lumini...dincolo de cutia cu milă, smirnă și amulete...

Ai arătat pe viu o poetică a capella a tristexistenței brandenburgice, a așteptării celor care nu te merită, pentru care nu e prea târziu să construim punți anumus-anima într-un bar al zeilor-scribi:

Te-așteaptă cafeaua-n fereastră, în tihna zilei de vară/cu inima albastră.../Cu tine sunt întreg.../Șoaptele vin în ecou,/iubirea respiră,/liniștea curge din nou în visul pereche...

Depinde de persoana mai mult sau mai puțin îngerească, sosită în spațiul textului, dacă are acces spre planul unui discurs îndrăgostit, pendulând între zenit și nadir, trecut și prezent, levogiri și dextrogiri.

Din cosmoidul cenaclului *Atitudini* s-a desprins o stea, iar Banda a lui Möbius o plânge.

Pentru Laura poeticul rămâne singurul mod confortabil, respirabil de a rostui trecerea noastră prin lume. Mulțumim Laura pentru această frumoasă lecție de viață și creație, prin efortul de a salva lumea, tocmai prin unicitatea trăirilor poetice.

Dragă Laura, vom păstra mereu în amintire sufletul tău cald, sensibil, delicat, comportamentul tău interiorizat, te vom vedea cu ochii minții pe scaunul tău de la cenaclu unde cu versul tău catifelat și pur precum roua dimineții dătătoare de viață citeai din versurile tale distins și discret, receptivă la tot ceea ce se spunea despre creația ta.

Și când ne va fi cu adevărat dor de tine, te vom regăsi în versurile tale, „unde viața are sâmburi de lumină”, unde ai iubit cu patimă și cu dor, te-ai eliberat de problemele vieții în zbor de pescăruș și ți-a fost dor de apa vie.

Când timpul te-a strâns la piept cu o mie de mâini de nisip curgător și ai spus clipe să rămână, să sperăm că ai găsit lumea cea nouă la care ai visat, și că ai devenit cu adevărat fericită, plutind cu aripi întinse în rai, într-un templu de lumină, unde tristețea fuge, „nimic nu doare/rănilor sunt fericite/albul e mai mare”.

„S-a urcat încet la ceruri/ Între îngeri să vorbească/ De lumina vieții ei/ Și de bolțile albastre./ Se gândea că ar fi bine/ Să-și ia clipe de odihnă./ Le-a găsit pe bolta lină./ Printre astre și lumina./ Astăzi, chiar dac-o mai doare/ Dorul cel de viață plin/ Doarme lin într-o grădină/ Din al cerului senin.”

Elena Trifan

CURENTE AGRARIENE cu idei politico-ideologice și culturale (II)

de Ion Ștefan Baicu

3. HARETISMUL - Un alt curent a fost HARETISMUL. Acesta s-a manifestat, înainte și după anul 1900, mai degrabă ca o mișcare socială decât ca un curent politic, având în frunte pe cunoscutul om al școlii Spiru Haret - doctor în matematică la Paris și ministru liberal al instrucțiunii publice în mai multe guverne ale PNL, între 1897 și 1910. În întreaga sa activitate, el a urmărit regenerarea lumii rurale, prin dinamizarea corpului de învățători, dar și de preoți, prin înființarea unor bănci populare și prin constituirea așa-numitelor „obști sătești”. În fond, esența haretismului a constat „în introducerea factorului cultural și economic în masa poporului român, adică la sate”, servindu-se, în acest scop, în primul rând de „învățători” - scrie istoricul Ion Bulei - după care, adaugă: „El a transformat învățătorul în educator, pe unii chiar în apostoli” (în „Atunci când veacul se năștea”, Editura „Eminescu”, 1990).

Spiru Haret, ca ministru în funcțiune, era nelipsit de la congresele învățătorilor; în anul 1904, la o asemenea reuniune națională, el a declarat: „Eu privesc pe toți acei care fac parte din acest corp - de învățători - ca pe niște bărbați meniți a aduce la îndeplinire o mare operă. Într-adevăr, corpul didactic, care, în trecut, își limita toată activitatea în treburile pur școlare, azi se manifestă în mod foarte larg, luând parte însemnată în evoluția activității noastre sociale” - acest text fiind publicat în „Anuarul Corpului Didactic Primar” pe 1904. În concepția lui, menirea școlii consta în a-i forma pe români în calitate de buni cetățeni și de patrioți. La un moment dat - la un congres din anul 1905 - energicul ministru al învățământului întreba: „Cum? Școala românească nu va fi în stare să lămurească, pentru copii de români, ideea de patrie? Ea nu va putea să-i facă să înțeleagă ce înseamnă a fi român”; pe loc, tot el răspundea cu fermitate: „Școala primară trebuie să fie o adevărată școală națională sau să nu fie deloc.” (Vezi „Congresul Didactic Primar” din iulie 1905).

În timpul mandatelor sale, Spiru Haret, în calitate de ministru, s-a preocupat și de sporirea eficienței învățământului românesc în ansamblul său. Din surse reiese că el nu a ezitat să adopte măsuri legale și operative pentru extinderea școlilor primare sătești, pentru înființarea rețelei de grădinițe și pentru înființarea rețelei de grădinițe și pentru consolidarea instituțiilor de meserii, dar și pentru reorganizarea școlilor normale și a învățământului liceal, inaugurând secțiile „clasică”, „modernă” și „Nu a neglijat munca de migăloasă de editare a unor bune manuale școlare și a unor reviste de specialitate - de pildă «Convorbiri Didactice» sau «Școala Română». El a fost cel care a creat, în 1906, școli de adulți pe tot cuprinsul țării, dar și cantine școlare pentru elevii defavorizați în plan material, el a introdus practicarea turismului în timpul liber al elevilor, contând pe efectele sale educativ-formative.” (Vezi G. Albu, „Rolul învățătorului în concepția lui Spiru Haret”, în

Revista de Pedagogie, nr.17/1998).

În mod cu totul deosebit, demersurile benefice haretiene au fost apreciate de către Nicolae Iorga. La un congres al învățătorilor - cel din 1907 - istoricul nostru nepereche ar fi intervenit astfel: „Când vă vorbesc despre el-Spiru Haret - în semn de respect sculați-vă în picioare!” La rândul său, Constantin Brâncuși, atunci când avea să fie solicitat să întocmească o machetă pentru statuia lui Spiru Haret, va prezenta, pur și simplu... o fântână, căci, pentru celebrul sculptor, „omul școlii” și „marele reformator” fusese, în adevăr, „un izvor de apă vie”. (Vezi Ion Bulei, „Spiru Haret și haretismul” în „Anuar”, vol. I, 1989, editat la Ploiești).

4. NAȚIONAL-ȚĂRĂNISMUL. Mai întâi ȚĂRĂNISMUL, care s-a născut și s-a afirmat drept un timid CURENT AGRARIAN cu accente politico-ideologice. În timp el avea să fie marcat de tentativa de a se transforma în doctrină politică partea coagulată și sistematizată a noii ideologii.

În istoriografia autohtonă se susține că țărănismul a parcurs, în evoluția lui istorică, câteva ETAPE, oarecum legate între ele. Prima etapă s-a întins pe mai multe decenii, adică de la mijlocul secolului XIX și până la primul război mondial. Din sursele cercetate reiese că, la români, acest curent vizând soarta țărănimii își are originea încă din gândirea revoluționarilor de la 1848 și cea a luptătorilor pentru unirea Moldovei și a Țării Românești. În adevăr, atenția cercetătorului de astăzi zăbovește, uneori, asupra inițiativelor atât de curajoase ale unui Nicolae Bălcescu și ale unui Heliade Rădulescu privind încercările de a-i emancipa și de a-i împroprietări pe țărani clăcași, dar și asupra înfăptuirii reformei agrare în 1864 sub oblăduirea domnitorului Al. Ioan Cuza și a sfetnicului său Mihail Kogălniceanu. În mod paradoxal, după cum se observă, elemente ale curentului țărănist, de mai târziu se regăsesc în gândirea și în acțiunile practice aparținând unor cadre de bază ale LIBERALISMULUI.

În aceeași primă etapă se va integra și mișcarea promovată de către învățătorul Constantin Dobrescu-Argeș și Vasile M. Kogălniceanu, fiul luptătorului de odinioară. După o scurtă pregătire în urma unor dezbateri de idei, în anul 1882 a luat ființă o Partidă Țărănească, iar la puțină vreme unul dintre fondatori va nota: „Și care ideal mai înalt și mai măreț este decât civilizațiunea întregului și curatului neam românesc din sate, care înfățișează puterea și viitorul statului român” (Constantin Dobrescu-Argeș, „Partida Țărănească și partidele noastre politice”, în GAZETA ȚĂRANILOR din 16 oct.1894). De asemenea, noua ideologie țărănească se va întregi și va căpăta consistență, la confluența veacurilor XIX și XX, prin aportul POPONARISMULUI de sub patronajul lui Constantin Stere - profesor, sociolog, scriitor și militant neobosit pentru reîntregirea națională a poporului român.

Steagurile de la Guruslău (I)

de Constantin Dobrescu

Academia română a primit în anul 1928 o foarte prețioasă donațiune și anume un album conținând reproducerea fidelă în culori a celor 110 steaguri capturate de Mihai Viteazul în lupta de la Guruslău din 3/13 august 1601 și trimise ca trofee de război împăratului Rudolf la Praga.

Donatorul era Constantin I. Caradja consul general al României la Berlin și un pasionat iubitor al trecutului nostru și un neobosit cercetător al acestui trecut în bibliotecile și arhivele străine din care a scos și a dat la iveală o sumă de rarissime izvoare și mărturii de cel mai mare interes pentru istoria noastră națională.

Înainte de a intra în miezul problemei ținem să arătăm că diplomatul Constantin I. Caradja era vărul prințesei Ecaterina Olimpia Caragea (1893-1993) proprietara moșiei Nedelea inițiatoarea Leagănuului de copii Sfânta Ecaterina din Nedelea, iar în Ploiești pe str. Soarelui a locuit o altă rudă a diplomatului care a fost ofițer de jandarmi și care a lucrat în cadrul Legației României de la Berlin ocupându-se de asigurarea pazei oficiului diplomatic. După instaurarea comunismului a fost arestat. Din cauza bățăilor a rămas schiop. L-am cunoscut - în aceeași clădire locuia și verișoara mea Rodica Grozea iar în alt corp de clădire fratele generalului George Dănescu - împreună cu Rachieru Mihai. Era o persoană foarte retrasă de la care nu puteai afla nimic. Doar generalități, prea mare era frica de Securitate, mai ales că aceasta se afla vizavi de Arhive.

Dar să revenim la Oile noastre.

Albumul de care amintim este o mică dovadă de râvna și stăruința cu care diplomatul C. Caradja își urmărește cercetările sale istorice peste tot unde l-au purtat peregrinările sale diplomatice. La Berlin, diplomatul român a fost sprijinit de dr. Max Husung conservatorul secțiunii incunabilelor de la Biblioteca Națională. Originalul albumului ale căror reproduceri fotostatice, este color realizat de soția diplomatului.

Originalul albumului se afla la vremea respectivă la biblioteca națională din Dresda, fosta bibliotecă regală de acolo. El a aprținut regelui Cristian II al Saxoniei, căruia i-a fost dăruit de șeful arsenalului său Gheorghe Puchner. Acesta a fost martor ocular al serbării organizate pentru primirea solemnă a steagurilor la curtea din Praga, impresionat de numărul mare și frumusețea deosebită a lor, a dat ordin ca ele să fie reproduse cât mai fidel pe seama stăpânului său Principele elector al Saxoniei.

Pe foile de la început ale albumului se aflau cunoscutul portret al lui Mihai Viteazul făcut după natură de gravorul Aegidius Sadeler în martie 1601 la Praga, apoi portretul generalului albanez George Basta după gravura lui Domenic Custos. Alte două pagini conțin dedicația și lămuririle lui Gheorghe Puchner. Faptul că în acest album al lui Puchner portretul

domnului român este pus înaintea generalului Basta se poate deduce că majoritatea steagurilor a fost capturată de oștile muntene conduse de Mihai Viteazul. Restul celor 110 foi cuprind reproducerea în parte a fiecărui steag. De sensul și caracterul lor nu se vor putea înțelege, dacă nu se vor cunoaște în prealabil soiul și natura forțelor care au participat la lupta de la GURUSLĂU din 3 august 1601, precum și împrejurările în care s-a dat această luptă.

După ce Mihai Viteazul se împăca cu George Basta la Cașovia în mai 1601, ambii comandanți stabiliți de împărat cu scopul să recucerescă Ardealul din mâinile lui Sigismund Bathori proclamat pentru a treia oară Principe al acestei țări, își adunase oști fiecare pe seama sa. Ei își întrunise și întreținuse tabere separate. Chiar și la Guruslău- sat așezat la jumătatea drumului dintre Zalău și Șimleu – își duseră și-și așezară trupele în mod independent, având, firește, să acționeze și să lupte după un plan comun.

La Guruslău a venit și oastea lui Sigismund Bathory- o oaste destul de mare și frumoasă pentru acele timpuri de peste 20.000 de oameni, alcătuită din contingentele date de comitatele nobilimii, din contingentele trimise de scaunele secuiești și din contingentele aduse de orașele săsești. La ele se adăugară oștile moldovene trimise în ajutor de Ieremia Movilă sub comanda lui Bucioc Spătarul. Tuturor, principele Ardealului le împărți înainte de luptă steaguri scumpe și foarte frumoase.

Lupta a avut loc la 3 august și s-a desfășurat toată ziua. Armatele vrășmașe se așezară și rânduiră una în fața celeilalte pe două coline vecine, despărțite prin drumul de țară ce lega Zalăul de Șimleu. Fiecare-și Basta și Mihai- își conduse trupele deosebit în luptă. Dar cel care, ca întotdeauna, știi să profite de moralul prielnic și să intervină personal în luptă, cu avânt și energie decizând soarta bătăliei, fu Mihai Viteazul. Atacul său a fost înfricoșător și hotărâtor.

Mai toți căpitanii ardelenilor căzură sau fură răniți de moarte. Frica cuprinsese pe ardeleni și exemplul îl dase însuși Sigismund Bathori. Majoritatea oștirii ardeleni urmând pilda căpeteniilor au luat-o la fugă lăsând pe câmpul de luptă armele, bagajele și prețioasele steaguri în mâinile învingătorilor. Numai căderea întunicului puse capăt măcelului și fugii ardelenilor. Peste 10.000 de ostași rămăseseră pe câmpul de luptă. După izbânda fulgerătoare, învingătorii stătură la Guruslău două zile spre a îngropa pe cei morți, a judeca și pedepsi pe cei prinși și a hotărî ce au de făcut în viitor și mai ales împărțirea trofeelor cucerite în luptă. Fiecare comandant separat vestiră în ziua de 4 august împăratului de la Praga strălucita victorie din ziua precedentă.

UN OM AL RENAȘTERII (I)

de Traian D. Lazăr

Se spune - și nimeni nu o contestă - că acumularea și diversificarea cunoștințelor umane a determinat ca omul modern să se diferențieze de omul multilateral înzestrat al Renașterii devenind specialist într-un domeniu limitat al cunoașterii. Excepția confirmă regula, zice folclorul intelectualilor, în această privință. Într-adevăr, din când în când, în masa de specialiști profesionali ai zilelor noastre, se ivește câte o personalitate cu multiple/variate înzestrări și manifestări pe măsură. Cunosce și eu o asemenea personalitate!

În urmă cu mai mulți ani, studiam la SJANPh documente referitoare la războiul de întregire. Erau și alți cercetători la sala de studiu axați, de asemenea, pe documente ale istoriei contemporane. Poate tocmai de aceea mi-a atras atenția un nou venit, care a solicitat arhivistei de serviciu să-i pună la dispoziție, pe lângă documentele pe care voia să le studieze și un îndreptar/material ajutător pentru descifrarea scrierii chirilice, folosită la noi în secolul al XIX-lea. Aflând „din auzite” că solicitantul era de profesie inginer mecanic, l-am compătimit, în sinea mea, pentru munca la care se înhămasse, socotită dificilă chiar de către cercetătorii cu pregătire în domeniul disciplinelor umaniste.

Peste câțva timp, nu foarte îndelungat, spre surprinderea mea, am constatat, din schimburile de vorbe ale cercetătorilor din sala de lectură, că omul, se descurcase excelent, se manifesta ca stăpân pe situație dând ajutor la descifrarea chirilicelor altor „nevoiași” în domeniu. Mărturisesc că, a crescut în ochii mei!

Treptat, întrucât „jucam” pe același teren al sălii de lectură de la Arhive, am stabilit relații colegiale și... confesive! Așa l-am cunoscut pe omul care nu făcea paradă de calitățile și titlurile sale, conf. univ. dr. ing. Alexandru H. Popa.

Curând, am descoperit, în urma discuțiilor din pauzele de studiu, ori ale schimburilor mai largi de vederi la plecarea din Arhive, că aparținea unei familii „istorice”, despre ai cărei membri scrisesem în cartea mea *Iuliu Maniu și serviciile secrete*, publicată la editura Mica Valahie în 2006. Era, de asemenea, în posesia unor interesante informații despre personalități care mă interesau în cercetările mele, între alții, Radu Cosmin. Mi-a pus la dispoziție, cu generozitatea ce-l caracterizează, adică oferind și nu la cerere, cartea lui Radu Cosmin, „Exodul” și a așteptat, cu răbdare, până i-am înapoiat-o, căci am folosit-o ca sursă

documentară pentru scrierea câtorva articole publicate în *Magazin Istoric*. Ca un „popă” ce este, face frecvent asemenea „binecuvântări” colegilor, motiv de satisfacție sufletească pentru binefăcător și de armonizare a relațiilor prietenești.

La sesiunea de comunicări din 9 octombrie 2015, care a avut loc la Colegiul Național „Ion Luca Caragiale” Ploiești, cu prilejul lansării cărții „Pârvulescu, erou și cercetător al cerului (1890-1945)”, editura Grafoanaytis, trei dintre participanți au prezentat materiale elaborate pe baza surselor documentare furnizate de către prof. Al. H. Popa. Autoarea cărții, doamna Magda Stavinschi, a scris în capitolul „Mulțumiri” al volumului: „Nu aș fi reușit să scriu această monografie fără arhiva păstrată de soția sa și aflată acum la Institutul Astronomic al Academiei Române, dar și fără sprijinul Direcției Județene Prahova a Arhivei Naționale și mai ales fără eforturile inestimabile ale neobositului conf. univ. dr. Alexandru Popa și ale colegilor mei Erika Suhay și Mircea Rusu...” Pe exemplarul cărții înmănat prof. Al. H. Popa figurează următoarea dedicație semnată de autoare: „Domnului Al. Popa, când mulțumirile pe care i le-am adus în carte nu ajung pentru efortul și dragul dânsului pentru trecut”.

Ca răspuns/în replică la admirația pe care o manifestam în legătură cu munca sa de cercetare, mi-a dezvăluit cu nonșalanță secretul metodei sale. Are un valet pe nume Algoritm, cu puteri paranormale, care îi spune în ce carte, fond arhivistic etc., se află informația necesară scrierii studiilor la care lucrează, la ce instituție sau librărie o poate găsi, cu ce mijloc de transport ajunge acolo, ora plecării trenurilor din gara Ploiești sud spre Biblioteca Academiei, orarul Anticariatului nr 1 din București etc. Algoritm/valetul are însă și ciudățeniile tolerate de stăpân: îi pune la dispoziție, pentru scris, numai pixuri cu mine de 0,3 mm, se apropie foarte rar de calculator, dispăre pe neașteptate câteva zile etc.

Pagini dintr-o istorie a șahului prahovean (7)

de Constantin Marin

O partidă de șah este o viață condensată – afirmă marea maestră internațională, dr. Maria Albuleț

Marea Maestră Internațională
Dr. Maria Albuleț

Maria Albuleț a venit pe această lume în ziua de 10 iunie 1932, în Brăila. Tatăl său, Grigore Albuleț, era un cunoscut avocat, iar mama sa, Cleopatra Albuleț (născută Constantinescu) a fost funcționar public. Brăila anilor '30-'40 era evocată celor două fiice ale sale – Cristina și Marina – ca fiind plină de farmec, de belșug, de liniștea plimbărilor pe Dunăre, de armonia familială. Însă, nu sunt

uitate nici greutatea materiale îndurate cu

discreție.

Familia Albuleț locuia pe str. Vapoarelor nr. 2, apoi pe Bulevardul Cuza. Peste ani, cu emoție și pentru cel care a fost primul său antrenor, dar și pentru a informa cât mai mulți oameni interesați despre momente din istoria șahului românesc, marea maestră internațională Maria Albuleț mărturisește:

În articolul «Anii de început ai revistei» (R.R.Ș. nr. 9/1985), Marian Stere amintește că din 1931 apariția revistei se întrerupe, din lipsă de fonduri, până în 1933, când reapare la Brăila. Ca brăileancă, sunt în măsură să aduc completarea că redacția «Revistei Române de Șah» a funcționat la Brăila, pe str. Unirii nr. 115, timp de 4 ani, unul dintre cei trei redactori și susținători fiind regretatul Constantin Menciu. Jucător cu o deosebită cultură șahistă, a fost animatorul activității șahiste brăilene, mai ales în perioada organizării sportului de masă, fiind, totodată, cel care a îndrumat în drumul spre performanță pe liceenii de atunci Gheorghe Mititelu și mai ales pe mine, fiindu-mi mulți ani antrenor.

Personal, îi datorez lui Constantin Menciu, aproape integral, realizările mele sportive.

*

„Cupa Unității Tineretului”, organizată în anul 1948, a fost prima mare competiție de masă organizată în România de noul regim politic. Printre sporturile incluse, a fost și șahul. În turneul final al acestei uriașe competiții naționale a triumfat tână și frumoasa elevă din Brăila, al cărei nume avea să devină o emblemă: Maria Albuleț.

În anul următor – 1949 – eleva Liceului Gheorghe Munteanu Murgoci, din Brăila, își înscrie în palmares primul mare succes: ocuparea locului I, pe țară, la concursul popular de șah. Tot atunci a fost selecționată în lotul național de juniori.

Iată o partidă de la al doilea campionat feminin de șah al României (București, 1949).

Alb: Maria Albuleț

Negru: Maria Grubea

1.Cf3 Cc6 2.e4 e5 3.Cc3 Cf6 4.Nc4 Nc5 5.h3 0–0 6.d3 d6 7.Ng5 Ne6 8.Dd2 h6 9.Nh4 Cb8 10.0–0–0 Cbd7 11.g4! De8 12.g5 Ch5 13.g:h6 Cf4 14.h:g7 R:g7 15.Ce2! f5 16.C:f4 N:c4 17.d:c4 f:e4 18.Ce6+ D:e6 19.Thg1+ Rh8 20.Dg5 Dg8! 21.Dh6+ Dh7 22.D:h7 R:h7 23.Cg5+ Rh8 24.Ce6 Tf7 25.C:c7 Te8 26.Ce6 Te8 27.Tg6! Cf8 28.C:f8 Tf:f8 29.Nf6+ T:f6 30.T:f6 Rg7 31.Tf:d6 N:d6 32.T:d6 Rf7 33.Td7+ Te7 34.T:e7+. Negru a cedat.

Legat de această perioadă, se păstrează câteva amintiri, cu caracter anecdotic. Într-o tabără de pregătire la cabana Bolboci, din Bucegi, antrenorii lotului o puneau să joace cu băieții, pe care adolescența brăileancă începuse să-i bată sistematic. Viitorul maestru Iuliu Szabo a spus atunci: „Brăila are telemea și Albuleț”.

Și tot din acea vreme: juniorii români zburau spre Sofia, în vederea unui meci cu o reprezentativă bulgară. Întâmplarea a făcut ca pilotul să fie un... brăilean. Aflând că printre șahiști era o concitadină, a invitat-o să conducă avionul! Desigur, mașina zburătoare avea comandă dublă. Impresia asupra colegilor Mariei Albuleț a fost foarte mare, înghesuindu-se în cabina de comandă. Szabo, venit și el, s-a schimbat la față și a cerut, pe un ton imperativ, oprirea avionului, pentru că el dorea să coboare.

În anul 1951, Maria Albuleț devine studentă a Facultății de Medicină din Cluj. În acest oraș, în același an, joacă în finala Campionatului Național. Cineva din conducerea facultății a stimulat-o, spunându-i că dacă va juca bine va avea căminul și masa asigurate. Fiind o luptătoare înăscută, câștigă competiția, devenind campioană națională. Conform promisiunii, a primit bursa. Anul următor, din cauza „originii sociale” a familiei sale – avocatura, profesată de tatăl său, fiind considerată o meserie burgheză, în viziunea regimului comunist – bursa i-a fost retrasă. Curajul și tinerețea au determinat-o să îi scrie șefului statului, Gheorghiu-Dej. La scurtă vreme, i s-au redat drepturile, dintre care cele morale au fost mai importante decât cele materiale.

În acea perioadă de persecuții politice, mulți studenți au fost exmatriculați, nu însă și studenta Albuleț, care își crease o impresie favorabilă din partea conducătorului României comuniste. În anul 1953, Maria Albuleț a pierdut barajul pentru titlul de campioană și s-a clasat „doar” pe locul al doilea. Va fi, din nou, campioană națională în anii 1955 și 1956.

Și a venit „momentul” Emmen (Olanda), în care naționala feminină de șah a României participa la prima Olimpiadă șahistă ! Despre această uriașă competiție, încununată de succes pentru reprezentantele țării noastre, dr. Maria Albuleț își amintește:

EROUL AVIATOR Lt. GHEORGHE MOCIORNIȚĂ (I)

de Marin Alexandru

Revenind în completare și continuare la revista Atitudini nr. 2(155), pag. 14. De la marchiza de Montalembert la Elena Bulgaru. Prima femeie planoristă, fără a fi școlarizată oficial, este sora pionerului aviației române, Valeria Vlaicu, care la vârsta de numai 5 ani, a legat-o în planorul construit de Aurel Vlaicu cu fratele său Ion și după ce l-a încercat viitorul pionier al aviației române, a suit-o pe Valeria, a legat-o bine și a zburat cu acest planor, tras de flăcăii din satul Biținți până a decolat, a zburat pe deasupra pomilor, la înălțimea de cca.15 m, apoi venind la aterizare. Acest zbor cu planorul poate fi considerat, că este, o premieră chiar mondială și deci România, prin Valeria Vlaicu deține și acest record în aviația la zbor fără motor.

Prima femeie din România, care a urmat o școală de aviație-planorism, oficială este aviatoarea Bădăliță-Tigănescu Felicia născută în data de 27.XII.1910 la Horodnicul de Jos jud. Suceava. Ea, după terminarea facultății de drept, a fost brevetată pilot de planoare A și B cu instructorul Bucevschi Nello Trifon la 28 august 1935 și certificatul C pe 7 septembrie 1937, la Școala din Cernăuți. În anul 1938 obține și brevetul de pilot avion gr. II pentru avioane de turism. La vârsta de 90 ani, ca pasageră, a zburat cu planorul la Suceava. Alte planoriste cu activitate deosebită, sunt foarte multe, dar câteva se detașează. De remarcat activitatea planoristei Popescu Rodica născută pe 13 martie 1915 la București și decedată pe 29 martie 2001 la București. Începe formarea în 1938 la Dudești-Cioplea, unde în 1939 este brevetată cu A și B, iar 1940 la Sânpetru, obține brevetul C și școala de instructor. În 1943 la Clinceni, face remoraj de avion cls. I, iar în 1950, pe Giulești obține brevetul gr. II - avioane turism. Lucrează ca instructor pe Dudești-Cioplea 1940-1950 și Sânpetru 1951-1953, fiind pensionată medical. Competițional este campioană de planorism în 1950 și obține „C-ul de argint”, dar și patru recorduri naționale feminine, la București. A instruit și format 400 de elevi. O urmează planorista Ghinea Delaport Valentina, născută pe 23.V.1926 în Crânguri, jud. Teleorman. A terminat Academia de Belearte București, profesoară de arte plastice. Începe formarea în 1948 la Sânpetru unde obține brevetele A și B, iar în 1949 brevetul C și recordul de durată, definitive feminine, 10 ore 16 min. În 1950 la Dezmir-Cluj termină cursul de instructor și remoraj avion. În 1953, la Dudești-Cioplea, îndeplinește condițiile și obține „C-ul de argint”. În 1958 la Clinceni, obține brevetul de pilot avion gr. II turism. La concursurile naționale, în perioada 1951-1962, a participat la șapte concursuri de selecție, campionate naționale și internaționale ale României, dar și pentru Maestru al sportului, fără să fie atribuit. În același grup este inclusă și Gionea Olga, născută pe 15.XII.1928 la Brașov, decedată pe 8.XI.2000. la Brașov, având studii economice superioare. Formarea a început-o în 1948 la

Sânpetru-Brașov, an când obține și brevetele A și B, având instructor și pe prahoveanul Gh. Cucu, fiind primul planorist care a obținut „C-ul de aur” din România, în 1949 la Mocrea obține brevetul „C”, remoraj de avion și brevet de avion gr. II - avioane de turism, apoi școala de instructor în 1950-1951. La Dezmir-Cluj obține „C-ul de argint” și instructor. A brevetat 250 piloți categoria C și a publicat articole de specialitate în revistele de aviație. Am expus aceste informații pentru a se lua la cunoștință performanțele și nivelul de pregătire al Elenei Bulgaru, prin comparare, ca planoristă. Continuând cu ramura de zbor cu motor, începând după faza de zbor a femeilor ca pasagere, la nivelul începutului zborului pe plan mondial al femeilor.

Cunoscutul pilot și scriitor francez Antoin de Saint-Exupery, spunea despre aviație: „...că s-a născut din vis, ca după cum Afrodita - zeita dragostei – s-a născut din spuma mării, aviația s-a născut din spuma norilor”.

Iată pe cele zece avioane ale începuturilor feminine și activitatea pe scurt. Aceea dintre primele femei, care a avut curajul să învețe pilotarea unui aeroplan a fost baroana Raymonde de Laroche, tânără și foarte frumoasă artistă de teatru. Pe atunci zburătorii erau idoli publicului, care în această atmosferă de euforie, atmosfera, aprecierea și admirația, pentru avioane, erau la maxim. A făcut școala de pilotaj pe câmpul de la Chalons, pe un avion biplane „Voisin”, luându-și brevetul de pilot aviator, cu nr. 36, pe 8 martie 1910 la Aero-Clubul Franței, având înainte numai 35 de aviatori bărbați și camarazi, rivalizând prin zborurile sale îndrăznețe la mitingurile de aviație, dar mai ales îi cucerea prin grația sa naturală. A zburat prin multe orașe mari, fiind felicitată pentru zborurile sale, chiar de țarul Rusiei. Înmulțindu-se numărul avioanelor, a început o întrecere sportivă, dotată cu „Cupa Femina”, cu mai multe probe. Acest concurs a fost câștigat de două ori de Raymonde de Laroche, tot ea fiind și prima avioane pe pieptul căreia a strălucit rozeta „Legiunii de onoare”. După acest început sportiv, concursurile s-au înmulțit și diversificat, cum au fost: de înălțime, de durată și de distanță, adăugând poeziei zborului farmecul ființelor lor plâpânde, dar de un curaj demn de admirat, cunoscându-se riscurile la care se expuneau voluntar. Odată cu izbucnirea primului război mondial, și-a întrerupt activitatea, pe care a reluat-o cu mai mult succes, pe avioane mai perfecționate, folosite în război. Ea stabilește un record de distanță de 326 km, după care cu un avion mai mic se antrenează pentru zboruri de altitudine, astfel că la 17 iunie 1919 decolând de pe aerodromul Issy-les Moulineaux, stabilește recordul feminin de înălțime la 3900 m. Aviatoarea americană Ruth Law îl doboară, urcând-ul la înălțimea de 4270 m.

Franțuzaica nu se dă bătută și după un scurt

antrenament stabilește recordul mondial de înălțime la 4800 m. Dar după multe succese, apar și surprize neplăcute, chiar tragice, datorită unor motive de subestimare a disciplinei, tehnice, de construcție, a bioritmului personal, neprevăzute etc. Tot așa s-a întâmplat și cu aviatoarea Raymonde de Laroche în timpul unui antrenament, pe data de 18 iulie 1919, se prăbușește și moare la vârsta de numai 33 de ani. A doua aviatoare se numește Helene Dutrieu. Belgianca, care tot în 1910 și-a luat brevetul de avatoare, al 27-lea, Belgian. Este o polisportivă și are stabilite recorduri cu bicicletă și motocicletă. După luarea brevetului ea câștigă „Cupa recordului de distanță pentru avatoare” parcurgând în zbor distanța de 167 km 200 m. în 2 ore 35 minute, iar în aprilie 1911, pentru aceeași cupă, îl depășește cu rezultatul de 230 km în 2 ore 30 min. În 1914 ea câștigă „Cupa Regelui” din Italia la care au participat 14 concurenți. O altă avatoare este Marie Marvingt, care a fost și prima femeie brevetată pilot de baloane, care în 1900 a trecut cu balonul Marea Nordului și tot în primele care la 11 august 1910, și-a luat brevetul de aviator. În scurt timp, antrenându-se și fiind o talentată avatoare, stabilește un record de durată cu un avion „Antoinette”. Tot ea a lansat ideea avionului sanitar și a amenajat primul avion ambulanță, în 1915 pentru front. A patra avatoare, care își ia brevetul de avatoare și prima britanică, este M. Hewlett, urmată de prima italiancă, Rosina Ferario Grignola și apoi prima americană Harriet Quimby, care a fost și prima avatoare care a traversat Canalul Mânecii în zbor, reeditând extraordinara performanță a lui Louis Bleriot din 25 iulie 1909. Pe locul 7 se află prima avatoare a Germaniei, Melly Beese. Ea a iubit aviația cu pasiune, încât a fost în stare să îndure multe neajunsuri, ca să zboare. Ordinea este continuată cu o victimă, Denise Moore, care s-a prăbușit cu avionul pe tip Farman, pe 21 iulie 1911, la Mourmelon în Franța pe când zbura, fiind prima victimă feminină. Beese, născută pe 13. septembrie 1886, cunoștea șapte limbi, cânta la mai multe instrumente, avea o voce plăcută, desena și modela cu talent deosebit, sculpta. A studiat arta dramatică la Academia Regală din Stockholm. Pleacă la Berlin, la școala de pilotaj Johannisthal unde în ziua de 14 septembrie 1911, își ia brevetul de pilot aviator cu nr.115. În același an, pe 24 septembrie, Melly Beese stabilește recordul feminin de durată în zbor cu un aeroplan „Rumpler-Taube” la aerodromul Johannisthal, cu timpul de două ore douăzeci minute. Își construiește avionul propriu, un „Taube”. Înființează o școală de pilotaj, ea fiind instructoare. Îl angajează pe pilotul francez Charles Bontard - instructor șef, cu care se căsătorește și devine cetățean francez. Izbucnește primul război mondial, le încheie întreprinderea „Mellie-Beese-Bontard”, iar soți internați în lagăr. După un timp este eliberată, dar supravegheată și cu domiciliu forțat. La câțiva ani de la terminarea războiului, Melly Beese, ruinată economic și distrusă sufletește, se sinucide, plătind dragostea ce a legat-o de pilotul

francez Bontard. Urmează a noua avatoare din epoca eroică a aviației, Liuba Galasthikoff, care în anul 1912, reușește să stabilească recordul la înălțime feminin. Între aceste zece avatoare din epoca eroică a aviației, a zecea, este româncă, născută în Tecuci, ca și ploieșteanca noastră, cu care se poate compara, cu asemănări și deosebiri. Elena Caragiani Stoenescu, venită de la Iași, unde a terminat dreptul, dar s-a îndrăgostit de zborul cu avioane. Este născută pe 13 mai 1887 în Tecuci, devenind prima femeie avocat din România. Dar pe acest loc zece, s-ar putea să fie trei românce: Elena Stoenescu Caragiani, Stela Dima, care au urmat o școală de pilotaj și brevetate în aceeași perioadă și o a treia, Elena Madame Plagino, care alături de pilotul francez Perreyon, instructorul său, a împărțit gloria unui record mondial de distanță. Elena Stoenescu Caragiani, era o deosebită, printre cei mai temerari și abili călăreți români, sărind sprinten și fără ezitare peste obstacolele cele mai rebarbative. Veșnic căuta o nouă ispravă de săvârșit. Nu a trecut prea mult timp, căci interesul i l-a creat chiar cumnatul ei, locotenentul-pilot Andrei Popovici, care era căsătorit cu sora mai mica a Elenei, Florica. Locotenentul-pilot Andrei Popovici a invitat-o la aerodrom să execute un zbor în calitate de pasager, zbor făcut cu colegul de echitație al Elenei, căpitanul-pilot Mircea Zorileanu, posesorul brevetului de pilot-aviator nr.3, eliberat de o școală pariziană în 1911. Mirajul zborului a captivat-o, fapt ce o face să părăsească călăria pentru a se dedica aviației. Se înscrie la școala de pilotaj „Liga aeriană” a prințului George Valentin Bibescu, care în anul 1909 a obținut brevetul de pilot nr.20, eliberat de Școala de pilotaj de la Pau-Paris, a primului pilot Louis Bleriot, care a traversat Canalul Mânecii, având instructor pe căpitanul-pilot Constantin Fotescu. Lecțiile au continuat cu căpitanul Nicu Capșa, deținătorul brevetului nr.4, eliberat de școala de pilotaj și cu căpitanul-pilot Mircea Zorileanu. Terminând școala de pilotaj, Elena urma să primească brevetul, actul oficial, care să-i ateste aptitudinile de avatoare și munca depusă, însă a fost refuzată de ministrii de atunci, Spiru Haret și general Crăiniceanu. Elena Stoenescu Caragiani, întâmpinând aceste greutăți, a trebuit să plece în străinătate, în Franța, la fel și colega sa, tulceanca Stela Dima, imediat după terminarea facultății. Ambele întâmpinând aceleași greutăți, s-au înscris la școlile de pilotaj din Paris și în fața unei comisii a FAI (Federația Aeronautică Internațională), au obținut brevetele de pilot pe avioane, Elena Caragiani-Stoenescu are nr.1591 din anul 1914, iar Elena Dima nu se cunoaște, deoarece nu avem informații. Despre cea de-a treia, Elena Plagino, despre care s-a scris în revista „L’Aerophile” nr. 23/1913. Deci ar putea fi înaintea celor două, dar nu există informații, momentan. Prima femeie cu brevet de pilot nr.1, eliberat de o școală de pilotaj din România, oficial, l-a obținut, după 16 ani, sora celui care a înființat prima școală de pilotaj civil în București, în anul 1928, pilotul Mircea Cantacuzino și se numea Ioana Cantacuzino în anul 1930.

INVAZIA ARMATELOR RUSE ÎN TIGHINA, 19-24 Iunie 1992 (V)

de Anatol Munteanu

Ca într-un război de tip nou, în continuare aviziunii strategice a comandantului suprem, Statul Major nu a asigurat conducerea și coordonarea punctelor de comandă de pe front, nu a elaborat nici un document specific operațiunilor militare, nu a condus nici o acțiune ofensivă împotriva inamicului. Pe scurt, pe întreg parcursul războiului, nu a existat o strategie politică militară coerentă.

Și încă un exemplu de incompetență și trădare națională. Conducerea Republicii Moldova (Președintele Mircea Snegur, primul ministru, Andrei Sangheli, deputatul șef de comisie Petru Lucinschi) a cedat aparent în fața unei minorități naționale de circa 100 mii de găgăuzi, acordându-le statutul de autonomie. Decizia, care contravenea intereselor Moldovei, a fost luată la insistențele liderilor găgăuzi și a separatiștilor din Transnistria, făcându-se, conștient, jocul Moscovei. Republica vecină, Ucraina, nu a acceptat nici o autonomie, cu toate că pe teritoriul acestei țări locuiesc ruși, tătari, evrei, polonezi, găgăuzi (peste 200 mii.), bulgari și români.

În 23 decembrie 1994, Parlamentul R. Moldova, majoritar fracțiunea democrat-agrară, a adoptat Legea organică privind statutul juridic special al Găgăuziei, document promulgat de Președintele Snegur la 13 ianuarie 1995. Aceasta după ce, în octombrie 1990, el promisese că, atât timp cât va fi președinte al republicii, nu va permite *fărămițarea Statului moldovenesc în structuri incompatibile cu un stat independent și suveran, un va ceda „o palmă de pământ Găgăuziei”*.

Revenind la tema războiului, concluzionăm: acest război, declanșat de Federația Rusă împotriva Moldovei, a dus la multe jertfe omenești: circa 500 morți, pierduți fără veste, torturați, chinuți sau căzuți pe câmpul de luptă; circa 3000 de oameni răniți în lupte și bolnavi, care, o parte au decedat după război. Consecințele acestui război sunt foarte dramatice.

Republica Moldova, cu concursul conducerii din acea vreme, a pierdut războiul cu Rusia. Rusia ne-a pricinuit o daună economică de peste 40 de miliarde ruble (aproximativ 4 miliarde dolari SUA). A fost pierdută Transnistria, cu o suprafață de 4,2 mii km², cu o populație de circa 700 000 oameni și orașele Tiraspol, Dubăsari, Râbnîța, Camenca, Slobozia, etc. Pe partea dreaptă a Nistrului, Rusia a ocupat orașul Tighina, terenurile agricole din împrejurimea orașului și localitățile nistrene Gâsca, Copanca, Chițcani, Merinești, și circa 20 de mii de hectare de pământ arabil.

Rusia continuă și astăzi o politică agresivă și umiltoare față de Republica Moldova. Separatiștii Transnistrieni duc aceeași politică agresivă, conflictuală, încalcă dreptul moldovenilor de a vorbi limba maternă, își bat joc de tricolor, de alfabetul latin, de cultura și tradițiile românești.

Până în prezent peste circa 10 000 de moldoveni, originari din Transnistria, au fost concediați, rămânând

fără locuri de muncă, peste 2800 de refugiați moldoveni nu pot să se reîntoarcă la locurile de baștină, casele lor fiind distruse, ocupate de venetici ruși, cazaci și gardiști din armata separatistă, de elemente rusofone scăpate din închisorile Rusiei și trimise în Transnistria. Se aplică, în continuare, o politică de strămutare a moldovenilor din locurile de baștină, impuse și economic.

Instituțiile statului, Parlamentul, Justiția și băncile (inclusive băncile de stat) se află în mâna rețelelor mafioate și oligarhilor ruși, care au destabilizat economia și valuta națională. Bogații (oligarhii) s-au izolat de oamenii simpli, drepturile luptătorilor și combatanților din R. Moldova nu sunt recunoscute.

Salariile muncitorilor sunt mici, pensiile și mai mici. Marionetele de la Moscova și serviciile secrete ruse, prin împuternicirii partidelor politice: socialiștilor (Ig. Dodon), comuniștilor (Vl. Voronin), *Partidul nostru* (Renato Usatâi), împreună cu mancurții moldoveni, destabilizează situația politică, fac demonstrații și proteste, mențin populația în stare de haos. Mediul social în care sunt menținuți oamenii simpli ai societății moldovenești, poate fi asemănat cu o catastrofă umanitară.

Războiul din Transnistria a fost unul de apărare a demnității noastre naționale al tuturor românilor basarabeni împotriva ocupantului rus, împotriva Federației Ruse.

Criza economică și socială prezentă în societatea basarabeană va exista până când nu va fi remodelată mentalitatea clasei politice și a acelor persoane ce guvernează țara. Nici un miracol nu va putea salva situația critică a acestui stat și popor dacă la putere vor exista oameni și funcționari publici cu o mentalitate coruptă, necinstită și incompetentă.

Manifestările populației românești din Moldova împotriva Federalizării și sărăciei, Chișinău, 2009

Putin și Kozak, pentru a transforma Republica Moldova într-o gubernie rusă, propun lui Dodon (ov) Federalizarea republicii și integrarea cu Rusia

BIBLIOGRAFIE:

- Anatol, Munteanu, *Conflicte nistrene*, Editura Glasul, Chișinău, 1995.
 Anatol, Munteanu, *Epopoea libertății. Războiul de la Nistru (1990-1992)*, București 2012.
 Anatol Munteanu, „Premizele și metodele războiului hibrid din Republica Moldova”, *Revista de Științe Militare*, 1/2018, București.
 Eugen Străuțiu, *Forțele militare în regiunea Transnistreană*, Evaluări, Univ. Lucian Blaga, Sibiu.

de Marian Chirulescu

IULIE

- iulie – 170 de ani de la apariția revistei „Magazin istoric pentru Dacia”
- iulie – Apariția revistei „Tomis” (Constanța, 1966; continuă să apară și azi)
- 01.07 – Domnitorul Mihai Viteazul intră în Alba Iulia ca domn al Munteniei, Transilvaniei și Moldovei, realizând prima unire politică a țărilor române (1600)
- 01.07 – Se încheie Congresul de Pace de la Berlin. Este recunoscută independența României (1878)
- 01.07 – Apare revista „Contemporanul” (1881-1891, continuă să apară în serie nouă)
- 01/ 14.07 – Moare coregraful Marius Petipa (1819-1910)
- 01.07 – Apare revista „Contemporanul” (1881-1891, continuă să apară, în serie nouă)
- 01/13.07 – Se promulgă Constituția României (1866), în vigoare, cu modificări ulterioare, până în 1923.
- 01.07 – Se naște generalul și scriitorul Olimpian Ungherea (1937, com. Jugureni, jud. Prahova)
- 02.07 – Moare domnitorul Moldovei Ștefan cel Mare și Sfânt (1457-1504)
- 02.07 – Se naște scriitorul Luca (Luki) I. Caragiale (1893-1921, Sinaia)
- 02.07 – Se inaugurează prima ediție a Universității Populare de Vară de la Vălenii de Munte, de către N. Iorga (1908)
- 02.07 – Se naște profesorul și istoricul Ion Bocioacă (1937, com. Chiojdu Mic, jud. Buzău)
- 02.07 – Se naște tenorul Florin Diaconescu (1942, Bușteni)
- 02.07 – Se înființează Uniunea de Cultură Fizică și Sport (U.C.F.S.) (1957)
- 02.07 – Se naște dr. în filologie Andi Bălu (1965, Cămpina)
- 03.07 – Împăratul Constantin cel Mare decretează duminica zi de odihnă pe tot cuprinsul Imperiului Roman (321 d.Hr.)
- 03.07 – S-a înființat orașul Quebec (Canada) de către exploratorul Samuel de Champlain (1608)
- 03.07 – Se naște scriitorul Franz Kafka (1883)
- 03.07 – 120 ani de la prima ascensiune a unui dirijabil (1900)
- 03.07 – Se naște scriitorul Nicolae-Paul Mihail (1923-2013, Sinaia)
- 03.07 – Se naște dr. în istorie, arheologul Alin Frânculeasa (1975, Urlați)
- 04/16.07 – Se înființează Universitatea București (1864)
- 04.07 – 120 de ani de la nașterea poetului francez Robert Desnos (1900) și 70 de ani de la moartea sa (08.06.1945)
- 04.07 – Se naște artista plastică Eliza Repeșteanu-Sturza (1908, Cămpina)
- 05.07 – 170 de ani de la nașterea soldatului-erou Ion Grigore (1850, com. Dumbrăvești, jud. Prahova) și 100 de ani de la moartea sa (19.09/02.10.1915, id)
- 05.07 – 140 de ani de la nașterea actorului de revistă Constantin Tănase (1880) și 70 de ani de la moartea sa (29.08.1945)
- 05.07 – Se naște dr. în filologie și poetul Ioan-Adrian Trifan (n. 1980, Urlați, jud. Ph.)
- 05.07 – Se naște bibliolog și publicista Nicoleta Stoica (1947, Ploiești)
- 06.07 – Se naște medicul neurolog, prof. univ. Constantin Bălăceanu-Stolnici, membru de onoare al Academiei Române (1923)
- 06.07 – Se naște scriitorul Alexandru Sen (1924, Ploiești)
- 06.07 – Se naște poeta Cella Ilie-Dumbravă (Marcela L. Ilie) (1932, com. Dumbrava, jud. Ph. – 2004)
- 06.07 – Se naște dr. în istorie Lucia Steliana Popa (1949, Ploiești)
- 06.07 – Se naște poetul ing. Ion Vintilă Fintîș (1954)
- 06.07 – Se naște scriitorul ing. Florin-Lucian Sicoie (1956, Ploiești)
- 07.07 – 90 de ani de la moartea scriitorului Sir Arthur Conan Doyle (1895-1930)
- 07.07 – 160 de ani de la nașterea compozitorului Gustav Mahler (1860-1911)
- 07.07 – Se naște ing. Alexandru Dobrogeanu-Gherea (1879, Ploiești – 1938, URSS)
- 07.07 – 60 de ani de la nașterea dr. în muzicologie Maria Tănase Marin (1960, com. Mănești, jud. Prahova)
- 08.07 – A fost terminată de copiat la Putna o „Pravilă”, cel mai vechi manuscris juridic românesc datat (1581)
- 08.07 – Se naște poeta Constanța Coman Mezdrea (1939)
- 09.07 – Argentina își declară independența față de Spania (1816)
- 09.07 – Se naște profesorul Pană Popescu (1868-1952)
- 09.07 – Se desfășoară prima ediție a Campionatului de tenis de la Wimbledon (1877)
- 09.07 – 120 ani de la nașterea lingvistului Alexandru Graur (1900-1988)
- 09.07 – Se naște acordeonistul Marcel Budală (1926, Cămpina - 1989)
- 09.07 – Se nasc interpretele de muzică ușoară Margareta Pâslaru (1943), Angela Similea (1946), Mirabela Dauer (1947)
- 10.07 – Se naște teologul Jean Calvin (1509-1564)
- 10.07 – 190 de ani de la nașterea pictorului Camille Pissarro (1830-1903)
- 10.07 – 185 de ani de la nașterea compozitorului și violonistului polonez Henryk Wieniawski (1935) și 135 de ani de la moartea sa (31.03.1880)
- 10.07 – Se naște scriitorul Marcel Proust (1871-1922)
- 10.07 – 125 de ani de la nașterea compozitorului Carl Orff (1895-1982)
- 10.07 – Se naște epigramistul Vasile Tacu
- 10.07 – 100 de ani de la nașterea prof. univ. dr. doc. ing. Theodor Oroveanu (1920)
- 10.07 – 60 de ani de la moartea regizorului de film Horia Igiroșanu (1896, Azuga – 1960)
- 11.07 – Se naște preotul romano-catolic Juliu Dwucet (1867-1956, Ploiești)
- 11.07 – Începe bătălia de la Mărășești (1917)
- 11.07 – Se naște solista de muzică ușoară Georgeta (Juju) Mihalache (1934)
- 12.07 – S-a născut sculptorul Ion Th. Vidali (1906, Ploiești – 1965, Ploiești)
- 12.07 – Se naște dr. în filosofie Cătălin Avramescu (1967, Mizil)
- 12.07 – Se înființează Societatea cultural-istorică „Mihai Viteazul” Ploiești (1990)
- 13.07 – Se înființează Liceul de Artă Ploiești (1957)
- 13.07 – Se naște juristul și criticul de artă Aurel D. Broșteanu (1904, Urlați – 1984, Ploiești)
- 13.07 – Se naște profesorul de istorie Stelian I. Florescu-Pântece (1923, com. Starchiojd, jud. Prahova – m. 2010, Vălenii de Munte)
- 13.07 – Se naște scriitoarea și sociologa Alice Năstase-Buciuța (1969)
- 14.07 – Căderea Bastiliei, marcând începutul Revoluției Franceze (1789), Ziua Națională a Franței
- 14.07 – Se naște scenograful Fabian Anton, autor și cineast (1975, Ploiești)
- 14.07 – Se naște interpreta de muzică ușoară Mădălina Manole (1967, Vălenii de Munte – 2010)
- 15.07 – Se naște pictorul olandez Rembrandt (1606-1669)
- 15/ 27.07 – Se tipărește în Moldova prima emisiune de mărci poștale „Cap de bour”, azi raritate filatelică (1858)
- 15.07 – 90 de ani de la nașterea filosofului Jacques Derrida (1930)
- 15.07 – Se naște poetul Radu Ghica-Moise (1934)
- 15.07 – Se naște poetul basarabean Nicolae Dabija (1948)
- 16.07 – Are loc Marea Schismă dintre bisericile creștine occidentale și cele orientale de rit bizantin (1054)
- 16/ 29.07 – 145 de ani de la nașterea avocatului și scriitorului Ion Ionescu-Quintus (1875, Ploiești – 1933, Ploiești)
- 16.07 – Se naște poetul Dimitrie Anghel (1872-1914)
- 16.07 – Se naște preotul prof. Alexandru Popescu Strejnicu (1898, sat Strejnic, Ph. – 1911, Ploiești)
- 16.07 – S-a născut dirijorul Herbert von Karajan (1908-1989)
- 16.07 – Se naște istoricul Paul D. Popescu, profesor emerit (1927,

Ploiești – 2012, Ploiești, Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești, post-mortem)

- 16.07 – Se naște scriitorul Gheorghe Buzoianu (1932, Sinaia)
- 16.07 – Se naște poetul Marius Bunea (1946, com. Albești, jud. Prahova)
- 17.07 – Se naște scriitorul prof. Mihai Nicolae (1932-2001)
- 17.07 – Se naște maestrul emerit al sportului, fotbalistul Gheorghe Pahonțu (1933-1986)
- 17.07 – Se naște arh. Scenograf Paul Bortnovschi (1932, Sinaia – 2007, București)
- 17.07 – Se naște dr. în istorie Petre Țurlea (1947, Filipeștii de Pădure)
- 17.07 – Se naște poetul Vasile Ioan Ciutacu (1948, Comarnic)
- 17.07 – A început să funcționeze Casa de Cultură a Sindicatelor din Ploiești (1972)
- 17.07 – Nadia Comăneci a obținut (pentru prima dată în istoria gimnasticii), șapte note de 10 la Jocurile Olimpice de la Montreal (Canada, 1976)
- 18.07 – 405 ani de la moartea pictorului Caravaggio (1571?-1610)
- 18.07 – 70 de ani de la nașterea prozatorului Mircea Constantinescu (1945)
- 19.07 – Are loc primul meci al echipei de tenis a României în competiția „Cupa Davis”, jucând cu India (1922)
- 19.07 – Se naște prozatorul Constantin Țoiu (1923-2012)
- 19.07 – Se naște scriitorul Norman Manea (1936)
- 19.07 – Se naște tenismenul, general Ilie Năstase (1946)
- 19.07 – Se naște profesoara de muzică și publicista Miruna Maria Negrea (1954)
- 19.07 – 60 de ani de la nașterea criticului literar și eseistului conf. univ. Mircea Vasilescu (1960, Ploiești)
- 19.07 – Se naște poeta Raluca-Ilina Pepene (1977, Ploiești)
- 20.07 – 160 de ani de la nașterea avocatului și militantului socialist Alexandru G. Radovici (1860, Ploiești – 1918, Iași)
- 20.07 – Se naște lingvista Matilda Caragiu Marioțeanu (1927-2009)
- 20.07 – Se naște scriitorul Adrian Păunescu (1948-2010)
- 20.07 – Astronutul american Neil Armstrong este primul pământean care coboară pe suprafața Lunii (1969)
- 21.07 – 130 de ani de la nașterea dr. în astronomie Constantin Pârvulescu (1980, Ploiești) și 75 de ani de la moartea sa (02.07.1945, București)
- 22.07 – Se naște scriitorul George Moroșanu (1911 – 1988, Ploiești)
- 22.07 – Se naște P. F. Daniel Ciobotea, Patriarh al B. O. R. (1951)
- 23.07 – Se naște sculptorița Liana Cornelia Axinte (1943, Ploiești)
- 24.07 – Se naște filosoful Constantin Noica (1909-1987)
- 24.07-19.08 – Are loc bătălia de la Mărășești (1917)
- 24.07 – Se naște poeta Cătălina Ene (1984, Câmpina)
- 25.07 – Se naște învățătorul și publicistul Dumitru I. Brezeanu (1868, com. Teișani, jud. Prahova – 1959, București)
- 25.07 – 125 de ani de la nașterea diplomatului și memorialistului Alexandru Cretzianu (1895-1979)
- 25.07 – 115 ani de la nașterea scriitorului Elias Canetti, (Premiul Nobel în 1981) (1905)
- 26.07 – 160 de ani de la nașterea medicului psihiatru Alexandru A. Obregia (1860-1937)
- 26.07 – 135 de ani de la nașterea scriitorului André Maurois (1885-1967)
- 26.07 – Se naște scriitorul Emil M. Pintilie, militar de carieră (1939)
- 27.07 – 185 de ani de la nașterea poetului Giosuè Carducci (Premiul Nobel în 1906) (1835-1907)
- 27.07 – România devine membră UNESCO (1956)
- 27.07 – Se naște dr. în filologie și poetul Mihai Vieru (1974, Ploiești)
- 27.07 – Se naște scriitorul Sorin Stoica (1978, com. Bănești, Ph. – 2006)
- 27.07 – Se naște scriitorul Adrian D. Costache (1944, com. Tâtaru, jud. Prahova)
- 28.07 – 365 de ani de la moartea scriitorului Savinien Cyrano de Bergerac (1619-1655)

- 28.07 – Se naște filosoful Ludwig Feuerbach (1804-1872)
- 28.07 – Se naște doctorul bacteriolog acad. Victor Babeș (1854-1926)
- 28.07 – Se naște istoricul Gheorghe Zagoriț (Gh. Petrescu-Sava) (1886, Ploiești – 1947, Ploiești)
- 28.07 – Se naște șahistul și publicistul sportiv Ion Oprescu (1926, Ploiești – 2012, Ploiești)
- 29.07 – Ziua Imnului Național al României (intonat prima oară la Rm. Vâlcea, în 1848)
- 29.07 – 215 ani de la nașterea istoricului Alexis de Tocqueville (1805-1859)
- 29.07 – 50 de ani de la moartea acad., dr. în chimie Costin D. Nenițescu (1902, București – 1970, Bușteni)
- 29.07 – 95 de ani de la nașterea actriței Carmen Stănescu (1925)
- 29.07 – Se naște medicul și istoric al medicinei Ion Neagu (1928, sat Ogretin, jud. Prahova)
- 29.07 – Se naște scriitorul Petru Demetru Popescu (1929, com. Vâlcănești, jud. Prahova – 2018, București)
- 29.07 – Se naște scriitoarea Simona Iris Vlad (1952-2006)
- 29.07 – 45 de ani de la nașterea poetei Camelia Iuliana Radu (1959)
- 29.07 – Se naște pictorița Patricia Popescu (1959)
- 29.07 – 50 de ani de la moartea dirijorului Sir John Barbirolli (1899-1970)
- 30.07 – Se naște arhitectul și graficianul Silvan Ionescu (1909)
- 30.07 – Se naște dr. în filologie Jenica Tabacu (1968, Câmpina – 2019, Câmpina)
- 31.07 – 220 de ani de la nașterea profesorului Ioan Gherasim Gorjanu (1800-1857)
- 31.07 – 105 ani de la nașterea pictorului Nicolae Vasilescu (1915, Ploiești – 1998, Ploiești)
- 31.07 – Se naște ziaristul Ioan Popescu (1936, Ploiești)
- 31.07 – Se naște preotul Ștefan L. Mușat (1957, com. Ciorani, Ph.)

CUPRINS

Editorial, *Gelu Nicolae Ionescu – cop. 2*

Jurnal din amul ciumei), *Eugen Simion – p.1*

Omul cu cel mai mult umor din câți am cunoscut vreodată,

Alex Ștefănescu – p.2-3

Galeria marilor epigramaști: Victor Macarevici, C. Tudorache – p.4

Răsfoiri și comentarii, *Constantin Tudorache – p.5*

Aforisme, *Nicolae Mareș – p.6*

Scutuți-ne de demonstrații, *Didier Nordon – p.6*

Gheorghe Țițeica (2), *Elena Dobrescu – p.6*

Corespondența poetului Grigore Arbore cu Basarab Nicolescu,

Traian D. Lazăr – p.7

Corespondența Magdalenei Petrescu cu Nelu Stan (II),

Emilia Luchian – p.8

Nichita și eternul feminin (V), *Emilia Luchian – p.9*

Gazeta matematică - 125 de ani de apariție neîntreruptă,

Olimpia Iorga-Popescu – p.10

Republica de la Ploiești (III), *Ion Ștefan Baicu – p.11*

Bujor Nedelcovici (III), *Mihaela Răducea; Grigore Moisil, Olimpia Iorga-Popescu – p.12*

Iorga despre Eminescu..., (III), *Nicolae Mareș – p.13*

Luca Elefterescu, un prefect preocupat de modernizarea județului Prahova (V), *Cătălin Dobrescu – p.13*

In memorian LAURA OPARIUC – p. 14-15

Curentele agrariene (II), *Ion Ștefan Baicu – p.16*

Steagurile de la Guruslău, *Constantin Dobrescu – p.17*

Un om al Renașterii, *Traian D. Lazăr – p.18*

Pagini dintr-o istorie a șahului prahovean (7), *Constantin Marin – p.19*

Eroul aviator Lt. Gheorghe Mocioniță (I), *Marin Alexandru – p.20-21*

Invazia armatelor ruse în Toghina, 19-24 iunie 1992 (V),

Anatol Munteanu – p.22

Evenimente culturale – p.23-24

Energii regenerabile – cop.3

Mihai Coțovanu – Dimensiunea sacră în artă, *Elena Trifan – cop. 4*

Vernisajul lui Valeriu Scărlătescu, *Violeta Mihai – cop. 4*

Atitudinile se implică, începând din acest număr, în ceea ce considerăm că trebuie să fie o prioritate: apărarea mediului înconjurător, regenerare, reciclare, folosirea energiei regenerabile. Primim alături de noi un nou coleg de redacție, pe domnul Ioan-Corneliu Dinu. Reprezentantul României în Consiliul Mondial al Energiei. Îi mulțumesc pentru că a acceptat să țină o rubrică în revista noastră și sper ca cititorii noștri să se bucure de informațiile foarte documentate pe care le va primi aici. Puteți să ne scrieți pe adresa redacției, pe e-mail, dacă aveți întrebări sau reacții cu privire la această rubrică, dar și la celelalte materiale din **Atitudini!**

(G.N.I.)

ENERGII REGENERABILE

Viziuni și previziuni

Motto:

„Pentru a porni finalmente era economiei verzi, trebuie să modificăm în maniera radicală sistemul de abordare al energiei electrice, iar rețeaua inteligentă”(smart grid) va da posibilitatea să avem economii semnificative, distribuind energia eoliană și solară în fiecare colț al țării” - Barak Obama

Comentând acest citat aș zice că aspectele de politică energetică, cu toate că sunt puncte centrale în strategia de relansare economică, vor rămâne în plan secundar vizavi de arhitectura generală economică, legată de sistemul financiar și de fiscalitate, de investiții, de eficiență, de crearea de locuri de muncă etc.

Siguranța energetică, concept identificat cu independența națională și cu autonomia aprovizionării primare, se explică prin interdependența între sistemele economice și cele energetice, dar și prin integrarea rețelelor la nivel european.

Apărarea mediului înconjurător, care și acesta este perceput ca o obligație locală va fi considerată ca o oportunitate de dezvoltare, în marja așa-zisei provocări globale, legată de schimbările climatice.

Focalizând aspectele ce țin de principii și de enunțuri generale, actualmente energia regenerabilă se poate defini printr-o singură frază: „Astăzi, domeniul energetic a ajuns pe buzele tuturor, domeniu cu ramura principală energia regenerabilă.”

Dacă avantajele acesteia sunt recunoscute în ceea ce privește problematica de mediu, există și o abordare „civilă” a acestui fenomen, energia regenerabilă creând, fără doar și poate, noi oportunități de muncă, de cercetare, de noi investiții.

Deși domeniul energiei regenerabile este încă în faza de adolescență”, acesta a cunoscut o înflorire important, începând de la dezbaterea publică, etică, a noțiunii de energie „curată”, până la un aflux considerabil de capital, aflux dublat cum scriam mai sus, de investiții pe măsură.

Întrebări de tipul: „Cât costă energia eoliană”, sau „Care sunt câștigurile cu Certificatele verzi” ori „Câtă putere tradițională se poate înlocui cu instalații care produc energie din surse regenerabile”, sau întrebări mai dificile de genul „De ce nu închidem centralele pe cărbune, pe păcură, pe gaze” etc., apar frecvent în dezbaterea publică.

Toate aceste aspecte, dar și multe altele care privesc cazuistica amplă a producerii de energie din surse regenerabile (apă, vânt, soare, geotermie, etc.) se vor reflecta, mai devreme sau mai târziu, în legislație și, neapărat, în strategii naționale.

Meciul pentru definirea regulilor se desfășoară de multe ori, nu numai în aulele diferitelor parlamente, dar și pe coridoarele ministerelor.

Și asta pentru că, vorbind de complexitatea fenomenului, se nasc noi sectoare industriale, noi spații de decizie în care se separă efemerul abordării generale de tendințele pe termen lung. Toate acestea ajutând politica să se orienteze pe propriile strategii pentru ca, apoi, să fie posibile intervențiile cele mai eficace, dar și prioritățile și tipologiile de producere a variilor forme de energie din surse regenerabile.

Ioan-Corneliu Dinu

reprezentantul României în Consiliul Mondial al Energiei

MIHAI COȚOVANU – DIMENSIUNEA SACRĂ ÎN ARTĂ

de Elena Trifan

După o izolare prelungită, în perioada 15-24 iunie 2020, în Galeriile de Artă din Ploiești viața a revenit pură, sensibilă și luminos colorată grație Expoziției de pictură „Dimensiunea sacră în artă” a pictorului postimpresionist Mihai Coțovanu. Autorul venit din lumea Iașului are o bogată pregătire și activitate de profil, fiind absolvent al Școlii Populare de Artă, clasa prof. Ghiță Leonard, al Academiei de Arte „George Enescu”, Facultatea de Arte Plastice și Design, membru al UAPR, Filiala Iași din 1997. A participat la 75 de expoziții concurs și de grup, a realizat 72 de expoziții personale, a publicat 29 de articole, este prezent în albume de artă și și-a creat propriile albume, are lucrări în muzee de artă.

Creațiile sale au fost răsplătite cu numeroase premii la concursuri de artă.

Expoziția de la Ploiești este o dovadă a profilului spiritual al autorului care situează pe primul plan emoția estetică, crearea unei relaționări sufletești pictor-privitor. Spiritul tutelar al expoziției este Mihai Eminescu, cel care la data de 15 iunie 1989 „a trecut în sacralitatea materiei veșnice”, după cum afirmă Mihai Coțovanu. În semn de omagiu pictorul i-a dedicat 3 tablouri: care înfățișează 3 elemente esențiale din viața poetului, reprezentative totodată pentru pictor și pentru temele și motivele creației acestuia: portretul Luceafărului, casa natală de la Ipotești și pădurea de argint. Pasiunea pentru Eminescu constituie o constantă în viața pictorului, care când s-au împlinit 135 de ani de la moartea marelui poet, „a plantat în apropierea Universității din Viena un vlăstar din Teiul eminescian aflat în Parcul Copou din Iași”. (Mihai Coțovanu – Timpul din adâncuri, pag. 83)

Spiritele tutelare ale creației artistice a pictorului sunt François Millet, Ștefan Luchian, Grigorescu și, în mod deosebit, Andreescu, după cum reiese și din tablouri, precum: „Barbizoniști în uitare”, „Colina pitorească Giverny” etc.

Mihai Coțovanu a mers el însuși la Barbizon și a pictat în locuri unde s-au format unii din cei mai mari pictori ai lumii, unde a reușit să se apropie și mai mult de spiritul lui Grigorescu și al lui Andreescu și să își perfecționeze stilul artistic.

O altă temă dragă pictorului este mediul rural și, în mod deosebit, satul natal, cu nume simbolic „Avântul”, situat în apropierea Ceahlăului, format pe un sit neolitic, prin împrăștierea țăranilor care au luptat în timpul Primului Război Mondial. Un drum te conduce către sat într-o mișcare perpetuă, fără osteneală, o țărancă ce se întoarce de la câmp pare pătrunsă de sacralitatea naturii.

Sensibilitatea artistică a pictorului se îndreaptă și către lumea florilor: garoafe, tufănele, trandafiri, ale căror cromatică și parfum discret simți că iradiază din tablouri, amintind de maeștrii spirituali: Luchian, Grigorescu, Andreescu.

Vernisajul lui Valeriu Scărlătescu

de Violeta Mihai

5 iulie 2018, ora 17:00, data la care mergem la vernisajul expoziției de pictură a unui prieten, coleg, vecin... dar drumul este barat, nu pot participa. Confirmarea prezenței mele nu mai este posibilă. Mergeam în cu totul altă direcție, cu un alt scop, dar azi, 18 iulie 2018, am ajuns, în sfârșit, la expoziție. În liniște și în solitudine, mă aștepta, pe mine, Galeria de Artă din Ploiești, cu un alt chip față de cel cu care m-a întâmpinat la ultimul vernisaj. De data aceasta era ca o carte, o carte albă, cu ferestre înalte, dăruite de lumina aceea înaltă de amiază, magică, a bucuriei nedefinite.

La ușă, custodele Galeriei, o doamnă mă întâmpină cu o privire de culoarea mierii. Este altă doamnă, diferită de cea din iarnă. Prin fața ochilor mei de copil mare ce refuză să se maturizeze se scurgeau, defilau, ca la un semnal doar de ele știute lucrările, ferestre colorate, dar nu în sensul vitraliilor, ci în acela al imaginilor, al ilustrațiilor cu linii și sensuri, cu unghiuri și umbre, cu oameni și animale, cu zei și toboșari, cu pământeni care asistă și uită cât de mici sunt și de insignifianți deopotrivă.

Primul privit – primul analizat, un toboșar modernist, în costumul său cu joben, cu pas larg, cu toba de gât, pătruns de importanța momentului traversat, de unicitatea perspectivei, de clipa acordată de divinitate. Spate în spate cu Toboșarul-vestitor, „Red Band”, gașca pestriță care venea din anii săi de glorie cu muzicanții, instrumentiștii purtând haine viu colorate, puși deopotrivă pe distracție și pe șotii, buni de gură, scandalagii, completează Galeria personajelor simbolice destinate să populeze Galeria zilelor din urmă. Petrec momente vesele în compania „găștii zurlii” până când privirea îmi poposește sprijinită de al II-lea „Toboșar”, gata să lovească cu toată puterea în instrumentul destinat vestirii neamului său: „Este bine, este lumină, ne putem vedea, mă puteți auzi”, iar de acolo imaginea „Vizitiului”, omul ce conduce, dresează, îndrumă și cunoaște caii ca nimeni altul, conducător de oști, grăjdar și faraon deopotrivă, slugă simultană cu împăratul, omul ce-și schimbă identitatea în fiecare clipă. Caii albi sunt frumoși, sunt doar caii albi din orașul București”, mărturie a trecerii lui Fănuș prin urbea ciobanului-ctitor, au capetele încrucișate cu bucurie, par să îngenuncheze în fața maestrului lor, conducând ceremonia. Parcă vizitiul organizează mișcarea cailor din carusel, are mâinile în lateral, corpul său părând un crucifix lansat în spațiu. Numai cel ce cunoaște binele și răul, și le știe puterea, poate conduce caii, doar el este la nivel simbolic drumetel ce-și pune soarta în mâna Divinului și speranța în mintea și iscusința viețuitoarelor pe care le îndrumă către o destinație numai de el știută. Drumul său este unul ce duce către inițiere, presărată cu obstacole, cu probe, cu capcane, fântâni, Spâni, Urși, Cerbi cu stea în frunte, despre care pictura nu ne spune nimic, dar noi știm că sunt acolo, la pândă, gata mereu să muște, să prindă, să zgârie, să omoare. Stăpânii lumii de aici și cei ai lumii de dincolo au obrăzare ce se pot confunda la nevoie. Muritorul de rând nu le cunoaște, le poate numai contempla, iar când le confundă este mâncat. Ziua de ieri, ca și ziua de mâine, sigure de trecerea lor, apar la fereastra zeiței Venus, un tors marmorean, ce veghează orizontul, singură frumusețe dăltuită în materia rece și lunecoasă, mărturisind vocația unui alt artist al culorii ce nu-și dezmente experiența, bucuria, sentimentul de a dăruii lumii ceva din lumina pe care a primit-o în dar de la Divinitate. Expoziția lui Valeriu Scărlătescu a venit la mine ca o carte cu ferestre deschise, unele blajine, bucuroase de culorile copilăriei, de vestea că lumea supraviețuiește în și prin culoare, altele cu îndoiele lăsate de izbeliște la îndemâna oricui.